

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

ความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตาม
แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม
จังหวัดเพชรบูรณ์

โตมรราดล อนันตสาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ปี ๒๕๕๕

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยความความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ฉบับนี้ จะสำเร็จได้ด้วยการได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์และความช่วยเหลือจากกรรมการที่ได้ให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆในงานที่ศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณครู ผู้บริหาร ใน โรงเรียนเพชรพิทยาคมที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลกับผู้วิจัยและตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดามารดาผู้ให้กำเนิดและอบรมสั่งสอนพร้อมเป็นกำลังใจ และขอขอบคุณเพื่อนๆอาจารย์ที่คอยแนะนำแก้ไขในงานศึกษาวิจัยนี้ด้วย จนผู้วิจัยสามารถสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

โดมธราดล อนันตสาน

ชื่อเรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตาม
 แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม
 จังหวัดเพชรบูรณ์

ชื่อผู้วิจัย นายโดมธราดล อนันตสถาน

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการนำนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผลวิจัยสรุปได้ดังนี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีมีรายได้ต่อเดือน 15001-20000 บาทเป็นข้าราชการครูสายผู้สอนและมีประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด 3-4 ปี

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากในประเด็นด้านการบริหารจัดการในโรงเรียนและในประเด็นทางด้านการพัฒนาศักยภาพนักเรียน

ในส่วนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้สรุปดังนี้ตัวนักเรียนที่เป็นวัยที่ขาดประสบการณ์อยากรู้ อยากลอง รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมเช่น การต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนและที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้น เช่น พ่อแม่หย่าร้าง การขาดความรัก ขาดตัวแบบที่ดีและการให้กำลังใจจากคนในครอบครัวควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติดเช่น ชมรมในโรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์แนะแนวผู้บริหารทางสถานศึกษาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้

Title: Government Teachers' Opinions towards Anti-Drug Policy based on Sufficiency Economy: A Case study of Petpitayakom School in Phetchabun Province

Researcher: Mr. Dometharadon Anantasan

Institution: Phetchabun Rajabhat University

ABSTRACT

The research entitled "Government Teachers' Opinions towards Anti-Drug Policy based on Sufficiency Economy: A Case study of Petpitayakom School in Phetchabun Province" aimed to analyze government teachers' opinions to the anti-drug policy according to the philosophy of sufficiency economy. The participants were female in age of 41-50 years old. They also are government-employed teachers who earned 15001-20000 baht monthly and had been attended anti-drug meetings for 3-4 years.

The researcher found out that their opinions to the issue of School Administration and Students' Capability Development were at high level.

Problems, obstacles, and suggestions were shown as the followings; Students were innocent, then they didn't think of bad effects after trying drugs. They needed to get along with friends. Moreover, problems in family like divorce, lack of caring, lack of a role model, supporting from family members had important influence on drugs problems. Campaigns and activities related to anti-drugs should be launched consistently. Data base of those activities could help guidance teachers and school directors to monitor students who tended to try on drugs.

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(ง)
ABSTRACT	(ค)
กิตติกรรมประกาศ	(ณ)
สารบัญเรื่อง	(ง)
สารบัญตาราง	(ฉ)
สารบัญภาพ	(ช)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	5
แนวคิดทฤษฎีนโยบาย	5
แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด	15
แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวความคิด	37
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
สถานที่ดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	39
วิธีการสร้างเครื่องมือ	39
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	40

บทที่ 4 ผลการวิจัย	41
ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	41
ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการ ป้องกันการค้ายาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	44
ตอนที่ 3 การสรุปผลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	47
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	48
สรุปผลการวิจัย	48
อภิปรายผลวิจัย	50
ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	52
ภาคผนวก	54
แบบสอบถาม	55
ประวัติผู้วิจัย	58

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	42
2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็น ของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารจัดการ	45
3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็น ของข้าราชการกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทาง ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาศักยภาพนักเรียน	46

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดการวิจัย	37

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสุขภาพจิตนับเป็นปัญหาสังคมที่มีแนวโน้มที่จะเพิ่มความรุนแรงและขยายตัวเพิ่มขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (กองวิชาการและวางแผน สำนักงาน ป.ป.ส. 2538 : 1) นอกจากนี้ปัญหาสุขภาพจิตยังส่งผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรตลอดจนความมั่นคงอีกด้วย ประเทศชาติที่มีความมั่นคงจำเป็นต้องมีกำลังคนที่มีคุณภาพ ประชากรที่ติดยาเสพติดย่อมเป็นบุคคลที่ขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ขาดแรงจูงใจในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ โอกาสที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าย่อมเป็นไปได้ยาก หากมองถึงสภาพปัจจุบันนี้ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิตอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าปัญหาสุขภาพจิต เป็นปัญหาที่ทำลายทุกสิ่งทุกอย่างทั้งต่อตัวผู้เสพและต่อสังคม หากผู้ติดยาเสพติดเป็นเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา อาจกล่าวได้ว่าอนาคตในการศึกษาจะพัง ทลายลง หรือถ้าเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพการงานแล้ว การทำงานก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ ไม่มีความก้าวหน้า นอกจากนี้ปัญหาสุขภาพจิตยังส่งผลกระทบต่อปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาสุขภาพอนามัย ปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ รวมทั้งปัญหาโรคเอดส์ ซึ่งผลจากการศึกษาของกองสารวัตรนักเรียนในปี พ.ศ.2540 พบว่า ผู้ที่ติด โรคเอดส์ ส่วนมากเคยใช้สารเสพติดมาก่อน (ปัจจิมา พิศรสาธร 2539 : 1)

ปัญหาสุขภาพจิตมิได้เกิดแต่เฉพาะประชากรในวัยแรงงานเท่านั้น ปัญหานี้ยังเกิดขึ้นกับบุคคลในวัยเรียนด้วยเช่นกัน ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ของเยาวชนในสถานศึกษา มีแนวโน้มสูงขึ้น รวมทั้งชนิดของยาเสพติดก็มีความร้ายแรงเพิ่มขึ้นตามลำดับ จากสถิตินักเรียนนักศึกษาที่เข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดทั่วประเทศในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษามีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกปี จะเห็นได้จากช่วงปี พ.ศ.2535-2539 นักเรียนนักศึกษาเข้ารับการรักษาพยาบาลยาเสพติดเพิ่มขึ้นทุกปีคือ 447 คน, 747 คน, 1,401 คน, 3,090 คน และ 4,261 คน ตามลำดับ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2538 : 1) จากสถิติการติดตามแก้ไขปัญหาสุขภาพจิตในสถานศึกษาของฝ่ายสารเสพติด กองสารวัตรนักเรียน กรมพลศึกษา ในปีงบประมาณ พ.ศ.2540 พบว่า ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จนถึงระดับอาชีวศึกษา ส่วนมากการเริ่มใช้สารเสพติดจะเริ่มจาก บุหรี่ กัญชา สารระเหย มอร์ฟีน

จนถึงเฮโรอิน และในปัจจุบันนี้ยาเสพติดที่พบว่านักเรียนนักศึกษาได้ใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ยาบ้า สารระเหย เฮโรอิน จากข้อมูลปัญหายาเสพติดในวัยเรียนซึ่งเป็นวัยที่สามารถได้รับการพัฒนา และเป็นกำลังของชาติแต่หากวัยรุ่นที่กำลังเรียนต้องมาป่วยด้วยยาเสพติดเป็นผลที่ทำให้เกิดร่างกายที่ทรุดโทรมมีผลต่อระบบสมองไม่สามารถที่จะเรียนได้ตามปกติ และหากผู้เรียนเป็นผู้ค้าเสียเองก็จะทำให้หมกมุ่นคดโกงซึ่งทั้งหมดก็จะมีผลต่อในระดับสังคมและประเทศชาติ

สำหรับแนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ปัญหาที่สำคัญที่ทำให้ปัญหายาเสพติดภายในประเทศขยายตัวคือยังคงมีผู้เสพผู้ติดซึ่งเป็นตลาดรองรับยาเสพติดจำนวนมาก โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กเยาวชนซึ่งมีจำนวนมากขึ้นและมีแนวโน้มอายุลดลงรวมทั้งผู้เสพติดยาใหม่ที่เข้าสู่วงจรปัญหาในขณะที่ยังมีผู้เสพติดส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มผู้ติดยาเริ่มมีอาการทางจิตและประสาทก่อผลกระทบสร้างความเดือดร้อนต่อสังคมอย่างมาก

จากปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องบูรณาการและบริหารจัดการระบบการบำบัดรักษาโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องภูมิคุ้มกัน โดยมีระดับระบบการบำบัดดังนี้ ระบบ ได้แก่ 1.ระบบสมัครใจ 2.ระบบบังคับบำบัด และ3.ระบบต้องโทษ ให้ประสานสอดคล้องสัมพันธ์กันอย่างจริงจังและดำเนินการให้ครบวงจรไปถึงขั้นการติดตามช่วยเหลือดูแลและพัฒนาหลังการบำบัดจนทำให้ผู้เสพผู้ติดกลับมาเป็นกำลังของครอบครัวชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

ดังนั้นผลการศึกษานักวิชาการและหลายหน่วยงาน พบว่า การใช้สารเสพติดและการใช้ยาในทางที่ผิดของนักเรียนนักศึกษา ยังคงเป็นปัญหาที่น่าวิตก เนื่องจากพบว่ามี การแพร่ระบาดของสารเสพติดในหมู่นักเรียนชายหญิงในทุกระดับชั้นการวิจัยนี้จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในการศึกษา โดยทำการศึกษานโยบายแนวทางป้องกันการติดยาเสพติดที่จะสามารถนำมาป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำมาใช้ปรับในการดำเนินชีวิตได้ทำให้ผู้วิจัยสนใจในประเด็นความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดในสถานศึกษาโดยศึกษาโรงเรียนเพชรพิทยาคมซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งจะมีจำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนในระดับที่สูงประกอบด้วยปัญหาที่ยาเสพติดที่เข้ามามีผลในสถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการนำนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย

2. ผลการศึกษา ใช้เป็นแนวทางป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่ต่างๆ

3. ผลการศึกษา ใช้เป็นแนวทางการศึกษาวิจัยแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดในสถานศึกษา ครั้งต่อไป

1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

ขอบเขตและข้อจำกัดดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยคือข้าราชการครูในโรงเรียนเพชรพิทยาคมจังหวัดเพชรบูรณ์ สำหรับกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการดังต่อไปนี้

1.1 ข้าราชการครูในโรงเรียนเพชรพิทยาคมจำนวน 125 คนใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. ขอบเขตในด้านพื้นที่ของการศึกษาคือศึกษาในเขตพื้นที่โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการครู 125 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือการใช้แบบสอบถามโดยการสัมภาษณ์ซึ่งมีข้อจำกัดคือ ข้อมูลที่ได้รับขึ้นอยู่กับความร่วมมือของผู้ให้สัมภาษณ์ และความสามารถในการใช้การสื่อสารกับผู้สัมภาษณ์และสภาพแวดล้อมในขณะที่สัมภาษณ์

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ข้าราชการครู** หมายถึง ผู้ที่ประกอบวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียน การสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ในสถานศึกษาของรัฐ

2. **ความคิดเห็น** หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ที่ออกมาเป็นคำพูดหรือการเขียนเป็นการสรุปหรือการลงความเห็น โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่ต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง

3. **ความคิดเห็นของข้าราชการครู** หมายถึง การแสดงความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนเพชรพิทยาคมที่มีต่อเรื่องนโยบายการป้องกันยาเสพติด

4. **ยาเสพติด** หมายถึง สารใดก็ตามที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้นเมื่อนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยวิธีรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ นอกจากนี้ยังจะทำให้เกิดการเสพติดได้ หากใช้สารนั้นเป็นประจำทุกวัน หรือวันละหลาย ๆ ครั้ง ลักษณะสำคัญของสารเสพติด จะทำให้เกิดอาการ และอาการแสดงต่อผู้เสพ

5. **แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง

6. **นโยบาย** หมายถึง หลักการและวิธีปฏิบัติซึ่งถือเป็นแนวดำเนินการในเรื่องของการป้องกันยาเสพติด

7. **โรงเรียนมัธยมศึกษา** หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกัน การติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคมน จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประมวลเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยโดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีนโยบาย
2. แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด
3. แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวความคิด

ซึ่งนำเสนอด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวคิดทฤษฎีนโยบาย

ความหมายของนโยบาย

นโยบาย (Public Policy) หรือนโยบายของรัฐ (State Policy) ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึงแนวทางในการปฏิบัติ (a course of action) ของรัฐที่จะกระทำหรือไม่กระทำเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง คำนิยามของนโยบายดังกล่าวมาจากการสังเคราะห์ความหมายของนักวิชาการด้านนโยบายหลายท่านดังนี้

Ira Sharkansky (1970) (อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ 2546 : 1) ให้นิยามนโยบายไว้ว่า นโยบาย คือ กิจกรรมที่กระทำโดยรัฐบาล ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้งหมดของรัฐบาล อาทิเช่น การจัดการศึกษา การจัดสวัสดิการ และการก่อสร้างทางหลวงโดยรัฐ รวมทั้งข้อกำหนดและระเบียบในการควบคุมและกำกับการค้าของปัจเจกบุคคลและนิติบุคคลทั้งหมด ตลอดจนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ อาทิเช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยของตำรวจ การตรวจสอบราคาสินค้า การควบคุมการจำหน่ายยาและอาหาร การป้องกันการติดยาเสพติด

กล่าวโดยสรุปนโยบายตามความหมายของ Sharkansky จะมีลักษณะเป็นงานกิจวัตร (Routines) ของรัฐบาลในด้านต่าง ๆ ที่รัฐบาลโดยทั่วไปจะต้องกระทำ

Thomas R. Dye (1984 : 12) (อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ 2546 : 1) ให้ความหมายไว้ว่า นโยบาย คือ สิ่งที่รัฐบาลเลือกจะกระทำหรือไม่กระทำในส่วนที่รัฐบาลเลือกจะกระทำจะ

ครอบคลุม กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งหมดของรัฐบาลทั้งกิจกรรมที่เป็นกิจวัตร และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในบางโอกาส อาทิเช่น การควบคุมความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมและความพยายามในการจัดการความขัดแย้งกับสังคมอื่น ๆ เป็นต้น และมีวัตถุประสงค์ให้กิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำบรรลุเป้าหมายด้วยดี

James E. Anderson (1994 : 25) (อ้างถึงใน ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ 2546 : 1) ให้ทัศนะเกี่ยวกับนโยบายไว้ว่า นโยบาย คือ ชุดของข้อเสนอของการกระทำซึ่งมีองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ ผู้กระทำหรือชุดของผู้กระทำที่จะต้องรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสังคม โดยมีจุดมุ่งหมายชัดเจนว่าสิ่งใดที่จะต้องกระทำให้สำเร็จ มิใช่สิ่งที่รัฐบาลเพียงแต่ตั้งใจจะกระทำหรือเสนอให้กระทำเท่านั้น ทัศนะนี้เป็นการจำแนกให้เห็นความแตกต่างที่ชัดเจนระหว่างนโยบายกับการตัดสินใจของรัฐบาล Anderson จำแนกให้เห็นว่านโยบายมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. นิยามของนโยบายจะต้องเชื่อมระหว่างนโยบายกับการกระทำให้บรรลุเป้าหมายมากกว่าการกำหนดให้เป็นไปตามโอกาสที่จะเป็นไปได้

2. นโยบายประกอบด้วยจำนวนชุด (Courses) หรือแบบแผน (Patterns) ของการกระทำที่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐอย่างต่อเนื่องมากกว่าการแบ่งแยกหรือการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจเฉพาะกรณี

3. นโยบายเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการนโยบาย (Policy Demands) ของประชาชน หรือต่อผู้ที่อ้างถึงสิ่งที่จะต้องกระทำหรือไม่กระทำต่อประเด็นบางประเด็นที่นำเสนอโดยเอกชนอื่น ๆ ตัวแทนกลุ่มผลประโยชน์ หรือข้าราชการหน่วยอื่น ๆ ต่อข้าราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบในแต่ละเรื่องให้เกิดการกระทำตามข้อเรียกร้อง

4. นโยบายเกี่ยวข้องกับสิ่งที่รัฐบาลจะต้องกระทำจริง ๆ มิใช่แต่เพียงเรื่องที่ตั้งใจจะกระทำ หรือสิ่งที่รัฐบาลเพียงแต่พูดว่าจะกระทำเท่านั้น

5. นโยบายอาจมีลักษณะทางบวกหรือทางลบก็ได้ (Positive or Negative)

Kenneth Prewitt และ Sidney Verba (1988) (อ้างถึงใน สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ 2540 : 8) ให้ทัศนะเกี่ยวกับนโยบายไว้ว่า นโยบาย คือ พันธะสัญญาระยะยาวในการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นแบบแผนของรัฐบาล โดยมุ่งถึงสิ่งที่รัฐบาลกระทำจริงมากกว่าสิ่งที่รัฐบาลพูด Prewitt และ Verba เห็นว่าเพื่อการทำความเข้าใจต่อนโยบายของรัฐบาลอย่างชัดเจน ประชาชนจะต้องติดตามการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติอย่างใกล้ชิด รวมทั้งกฎกระทรวงและระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ที่ฝ่ายบริหารนำมาใช้ในการนำนโยบายในปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริงในกรณีเฉพาะของกฎหมายแต่ละกรณี

Carl J. Friedrich (1963) (อ้างถึงใน จุมพล หนิมพานิช 2549 : 40) ให้ทัศนะไว้ว่า นโยบาย คือ ชุดของข้อเสนอเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล กลุ่มบุคคล หรือรัฐบาล ภายใต

สิ่งแวดล้อมที่ประกอบไปด้วยปัญหา อุปสรรค (Obstacles) และ โอกาส (Opportunity) ซึ่งนโยบาย ถูกนำเสนอเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาของประชาชน โดยมุ่งที่จะกระทำให้บรรลุ เป้าหมายหรือกระทำให้วัตถุประสงค์ปรากฏเป็นจริง

Friedrich เน้นให้เห็นความแตกต่างระหว่างกิจกรรมเฉพาะของรัฐบาลกับกิจกรรมหรือ โครงการของรัฐบาลที่เรียกว่า นโยบาย โดยกล่าวว่ากิจกรรมที่จะเรียกว่า นโยบายได้นั้นจะต้องมี เป้าประสงค์เป็นองค์ประกอบสำคัญ หากกิจกรรมใดไม่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าประสงค์ไม่เรียกว่า นโยบาย

David Easton (1953) (อ้างถึงใน จุมพล นิมพานิช 2549 : 40.) ให้ทัศนะว่านโยบาย หมายถึง อำนาจในการจัดสรรค่านิยมของสังคมทั้งหมดโดยผู้ที่มีอำนาจในการจัดสรร ก็คือ รัฐบาล และสิ่งที่รัฐบาลตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำเป็นผลมาจาก “การจัดสรรค่านิยมของสังคม”

Easton จะมีได้กล่าวถึงเป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของรัฐบาลที่จะต้อง กระทำให้บรรลุผลสำเร็จ แต่การให้ความหมายเชื่อมโยงกับค่านิยมของสังคม ก็มีลักษณะที่สะท้อน ถึงเป้าประสงค์และความต้องการของประชาชนอยู่ในตัวเองเช่นกัน

กระบวนการกำหนดนโยบายมีตัวแบบ (Model) ที่นักวิชาการใช้ในการศึกษาหลัก ๆ อยู่ 6 ตัวแบบ คือ ตัวแบบเชิงสถาบัน (Institution Model) ตัวแบบเชิงกลุ่ม (Group Model) ตัวแบบเชิงชนชั้นนำ (Elite Model) ตัวแบบเชิงเหตุผล (Rational Model) ตัวแบบเชิงการผลักดันทางการเมือง (Political Incremental Model) และตัวแบบเชิงผสม (Mix Scanning Model) (Dye, 1984)

1. ตัวแบบเชิงสถาบัน

นโยบายถูกกำหนดโดยสถาบันของรัฐ กล่าวให้เฉพาะเจาะจงลงไป นโยบายใด ๆ ก็ ตามจะกลายเป็นนโยบายสาธารณะก็ต่อเมื่อสถาบันของรัฐได้ยอมรับและนำไปปฏิบัติตัวแบบนี้ มุ่งเน้นศึกษาโครงการสร้างสถาบัน องค์กร บทบาทและหน้าที่ที่มีส่วนในการกำหนดนโยบาย แต่ ไม่ได้สนใจความเชื่อมโยงระหว่างโครงสร้างขององค์กรเหล่านี้กับเนื้อหาของนโยบาย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสถาบันของรัฐเป็นแหล่งหล่อหลอมแบบแผนความคิดและพฤติกรรมของบุคคลและ กลุ่ม ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ดังนั้นเนื้อหาของนโยบายต่าง ๆ จึงอาจถูกกำหนดออกมาเพื่อตอบสนอง ค่านิยม อุดมการณ์ และผลประโยชน์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมที่สามารถเข้าถึง อำนาจรัฐ

2. ตัวแบบเชิงกลุ่ม

นโยบายเป็นผลผลิตของการต่อสู้ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เนื้อหาของนโยบายจะออกมาเช่นใดและใครได้ประโยชน์มากหรือน้อยกว่ากันขึ้นอยู่กับระดับอิทธิพลของกลุ่ม เงื่อนไขที่ทำให้กลุ่มมีอิทธิพลมากหรือน้อย คือ จำนวนสมาชิก ความมั่งคั่ง ความเข้มแข็งขององค์กร ภาวะผู้นำ การเข้าถึงผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ และความสามัคคีภายในกลุ่ม

ตัวแบบเชิงกลุ่มนี้มุ่งอธิบายกลุ่มที่แสดงบทบาทอย่างเปิดเผยในกระบวนการกำหนดนโยบาย อย่างไรก็ตามในโลกแห่งความเป็นจริงนั้นอาจมีกลุ่มที่ “ซ่อนเร้น” (Latent Group) หรือที่เรียกกันว่า “พลังเงา” ที่อาจแสดงบทบาทในบางครั้งบางคราวและมีผลต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายในบางระดับ นอกจากนั้นตัวแบบกลุ่มที่ใช้ในการอธิบายในวงการวิชาการด้านนโยบายของตะวันตกไม่ได้สนใจกับกลุ่มไม่เป็นทางการ (Informal Group) ซึ่งรวมตัวกันภายใต้โครงสร้างระบบอุปถัมภ์ (Patron-Client System) กลุ่มอุปถัมภ์ในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งรวมทั้งสังคมไทยมีบทบาทไม่น้อยในกระบวนการกำหนดนโยบาย

3. ตัวแบบชนชั้นนำ

มีฐานคิดว่าประชาชนส่วนใหญ่จะเฉื่อยชาและไร้เดียงสาทางการเมืองรวมทั้งขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบาย ดังนั้นการกำหนดนโยบายจึงเป็นเรื่องของชนชั้นนำ (Elite) ทางสังคมที่กำหนดนโยบายบนพื้นฐานของค่านิยมและผลประโยชน์ของกลุ่ม สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเพียงผู้นำนโยบายไปปฏิบัติตามเท่านั้น ส่วนมวลชนก็เป็นเพียงผู้รับผลของนโยบายตามความต้องการที่ถูกกำหนดมา นัยของตัวแบบนี้สะท้อนให้เห็นว่านโยบายมิได้มาจากความต้องการของประชาชนแต่เป็นความต้องการและผลประโยชน์ของชนชั้นนำ จะเห็นได้ว่าตัวแบบนี้ในปัจจุบันได้ถูกท้าทายเนื่องจากสังคมมีการเคลื่อนไหวพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ทำให้ข้อมูลข่าวสารได้รับการแพร่กระจายในวงกว้างและรวดเร็ว มวลชนจำนวนมากมีความตื่นตัวทางการเมืองและมีการจัดตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมาเพื่อเรียกร้องการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย

4. ตัวแบบเชิงเหตุผลนิยม

นโยบายควรเป็นสิ่งที่ก่อประโยชน์สูงสุดแก่สังคมหรือมีประสิทธิภาพสูงสุด นโยบายใด ๆ จะมีประสิทธิภาพเมื่อสัดส่วนของคุณค่าสิ่งที่ได้มากับสิ่งที่ต้องสูญเสียไป มีลักษณะเชิงบวกและสูงกว่าทางเลือกอื่น ๆ คำว่าประสิทธิภาพนี้มีไ้มมองแต่เพียงความหมายแคบ ๆ ในเชิงตัวเงินแต่ต้องคำนวณคุณค่าในทุกมิติทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ขั้นตอนการกำหนดนโยบายเชิงเหตุผลนั้นประกอบด้วย

4.1 การรู้คุณค่าต่าง ๆ ทั้งสังคมและน้ำหนักเชิงเปรียบเทียบ

4.2 จะต้องรู้จำนวนทางเลือกทั้งหมด

4.3 จะต้องรู้ผลต่อเนื่องหรือผลกระทบของทางเลือกแต่ละทาง

4.4 จำนวนสัดส่วนผลได้และสิ่งที่ต้องสูญเสียในแต่ละทางเลือก

4.5 เลือกนโยบายที่ได้รับประโยชน์สูงสุด

จะเห็นได้ว่านโยบายเชิงเหตุผลนั้นมีเงื่อนไขพื้นฐานที่สำคัญ คือ จะต้องมีความเข้าใจอย่างรอบด้านและพอเพียงในแต่ละทางเลือกจะต้องมีสมรรถภาพในการทำนายผลกระทบของแต่ละทางเลือกอย่างถูกต้อง และจะต้องมีระบบการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนหลักเหตุผลในการกำหนดนโยบายสิ่งเหล่านี้นับเป็นเงื่อนไขเชิงอุดมคติ สำหรับโลกแห่งความเป็นจริงยากที่จะบรรลุถึงได้ เพราะไม่มีใครที่รู้ว่าคุณค่าทางสังคมใดที่ทุกคนเห็นพ้องต้องกัน มีแต่คุณค่าของบุคคลแต่ละกลุ่ม ซึ่งหลาย ๆ ส่วนก็ขัดแย้งกัน การให้น้ำหนักของแต่ละคุณค่าที่ขัดแย้งกันก็ยากที่จะตัดสินใจได้นอกจากนี้ผู้กำหนดนโยบายก็หาได้กำหนดบนพื้นฐานของเป้าหมายเพื่อสังคม แต่มักจะพิจารณาว่าอะไรที่ตนได้รับจากการกำหนดนโยบาย ไม่ว่าจะเป็นอำนาจ สถานภาพ ผลประโยชน์ทางวัตถุ หรือโอกาสในการได้รับการเลือกตั้งครั้งต่อไป สำหรับในเรื่องข้อมูลการเก็บรวบรวมให้สมบูรณ์ทั้งในเรื่องเกี่ยวข้องกับทางเลือกและผลกระทบของทางเลือกนโยบายแต่ละทางนั้นยากที่จะทำได้เพราะมีกำแพงมากมาย ทั้งในด้านเวลา งบประมาณ ความถูกต้อง และอื่น ๆ ส่วนสมรรถภาพในการทำนายผลกระทบของทางเลือกนโยบายแต่ละทางนั้นในปัจจุบันไม่มีศาสตร์ทางด้านไหน ทั้งสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่ทำนายได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรง และท้ายที่สุดผู้กำหนดนโยบายต่างก็มีความต้องการส่วนบุคคลและมีข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ไม่อาจทำให้การตัดสินใจนโยบาย (Policy Decision) ตั้งอยู่บนรากฐานของความเป็นเหตุผลได้อย่างเต็มที่

5. ตัวแบบเชิงการผลักดันทางการเมือง

นโยบายเป็นความต่อเนื่องของกิจกรรมของรัฐบาลในอดีตที่ได้รับการขยายและต่อเติม ตัวแบบนี้เกิดจากความตระหนักในข้อจำกัดของตัวแบบเชิงเหตุผล และเป็นตัวแบบเชิงอนุรักษ์นิยมซึ่งยอมรับการดำรงอยู่ของนโยบายในอดีต ในการกำหนดนโยบายนั้น ผู้กำหนดจะยอมรับว่านโยบายเดิมมีความชอบธรรมและเหมาะสม เนื่องจากไม่แน่ใจในผลกระทบของนโยบายใหม่หรือนโยบายที่แตกต่างไปจากเดิม นอกจากนั้นพื้นฐานของคนส่วนใหญ่รวมทั้งผู้กำหนดนโยบายมักมีลักษณะปฏิบัตินิยม พวกเขาจึงมีแนวโน้มที่เลือก “วิธีการที่ปฏิบัติได้” มากกว่า “วิธีการที่ดีที่สุด” ดังนั้นนโยบายสาธารณะที่ถูกกำหนดมาจึงออกมาในรูปของการเพิ่ม การลด หรือขยายกิ่งก้านสาขาของนโยบายเดิมที่ดำรงอยู่แล้ว

6. ตัวแบบเชิงผสม

การกำหนดนโยบายเป็นการผสมผสานตัวแบบต่าง ๆ นโยบายในเรื่องหนึ่งอาจเริ่มจากตัวแบบเชิงเหตุผล แต่เมื่อกระบวนการกำหนดนโยบายเริ่มขึ้นและเป็นที่รับรู้ของสาธารณะ กลุ่มต่าง ๆ อาจเรียกร้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เมื่อมีการเจรจาต่อรองกันระหว่างผู้กำหนดนโยบายในระยะแรกกับผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมภายหลัง ผลลัพธ์ของนโยบายอาจจะออกมาในรูปแบบของการผสมผสานกันหลายตัวแบบก็ได้

กล่าวโดยสรุปตัวแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์กระบวนการกำหนดนโยบาย ตามที่กล่าวมาเมื่ออยู่หลากหลายมากมายนั้น แต่ละตัวแบบต่างก็มีคุณค่าในการเสนอมติการมองนโยบายสาธารณะตามแนวคิดและจุดยืนของตน ซึ่งมีอาจจะวินิจฉัยโดยตรรกทั่วไปว่าตัวแบบใดดีกว่าหรือเหมาะสมกว่าตัวแบบใด ยกเว้นจะมีการยกประเด็นตัวอย่างนโยบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งขึ้นมาพิจารณาหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือเรื่อง โลกแห่งความเป็นจริงของการกำหนดนโยบายที่มักจะเป็นการผสมผสาน (Mixing Scanning) เอาตัวแบบต่าง ๆ เข้ามาดำเนินการกำหนดนโยบายโดยอาจจะยึดตัวแบบหนึ่งเป็นหลัก (Major) และถืออีกตัวแบบหนึ่งเป็นรอง (Minor) พร้อมกับเลือกอีกตัวแบบหนึ่งเป็นตัวเสริมสนับสนุน (Supporting) การเลือกว่าตัวแบบใดเป็นหลัก-รอง-เสริม นั้นนับว่าเป็นปัญหาเรื่องการเอาอะไรมาผสมกับอะไร (What to be Mixed) และขณะเดียวกันก็เป็นปัญหาเรื่องของการผสมกันอย่างไร (How to Mix) จึงจะเหมาะสมถูกต้องหรือถูกต้องกับเรื่องนโยบายนั้น

ตัวอย่างเช่น นโยบายแนวทางการป้องกันการติดเชื้อของรัฐบาลในสถานศึกษา เพื่อหาทางป้องกันไม่ให้ยาเสพติดแพร่ระบาดในสถานศึกษาอันก่อให้เกิดการมั่วสุมของนักเรียน ฉะนั้นรัฐบาลจึงกำหนดนโยบายแนวทางการป้องกัน โดยสำนักงานปราบปรามป้องกันยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้สนองนโยบายของรัฐบาล กำหนดแนวทางป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา เป็นต้น

แนวคิดกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือการบริหารนโยบาย (Policy Implementation or Management)

โดยทั่วไปการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือการบริหารนโยบาย มักจะมีการระบุงค์กรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ (Responsible Organization) ว่าเป็นองค์กรใดหรือหน่วยงานใด แต่การระบุงค์กร เช่นนั้นก็ไม่ได้หมายความว่า จะไม่มีปัญหาหรือทำให้เกิดปัญหาตามมา ในกรณีของประเทศไทย องค์กรรองรับนโยบายบางองค์กรมักมีหน้าที่ความรับผิดชอบเดิมอยู่มาก เช่น กรมตำรวจ กระทรวงศึกษาธิการ และกรมการปกครอง เป็นการเพิ่มนโยบายใหม่ให้กับองค์กรดังกล่าว แทนที่จะเป็นการเพิ่มหน้าที่การงาน (Function) กลับกลายเป็นการเพิ่มภาระ (Burden) ให้กับองค์กรนั้น ๆ ทำให้องค์กรนั้นจำเป็นต้องใช้วิธีการบริหารงานแบบเลือกปฏิบัติ (Selective Bias) และเมื่อถ่วงทอด

นโยบาย (Policy Transfer) มีความไม่ชัดเจนพร้อมกับการขาดแคลนในบุคลากรและงบประมาณ เป็นพื้นฐานเดิมอยู่ นโยบายที่กำหนดขึ้นมาใหม่จึงมักไร้การนำไปปฏิบัติ (Policy Without Implementation) หรือปฏิบัติแบบไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ (Partial Implementation) ในลักษณะกระแสรื่นเหมือนคนไม่สมประกอบ ดังนั้นในขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือการบริหารนโยบาย จึงมีแนวคิดทฤษฎีที่มากมายหลากหลายอีกเช่นกัน นับตั้งแต่แนวคิดทฤษฎีที่อธิบายปัญหาเรื่ององค์การรองรับ ปัญหาเรื่องการถ่ายทอดนโยบาย ปัญหาเรื่องกระบวนการบริหารนโยบาย ตลอดจนปัญหาทรัพยากรการบริหาร เป็นต้น

ตัวแบบการนำนโยบายไปปฏิบัติมีอยู่ 6 ตัวแบบ ซึ่งนำไปใช้ทั้งในเชิงวิเคราะห์นโยบาย (Descriptive Approach) และในเชิงการแสวงหาทางออก (Prescriptive Approach) ภายในกรอบความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตัวแบบดังกล่าว มีสาระและจุดอ่อนที่สำคัญคือ

1. ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model)

ตัวแบบนี้ตั้งอยู่บนหลักเหตุผลที่เชื่อมโยงระหว่างเป้าหมายกับวิธีการ โดยการคำนวณผลได้ผลเสียให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (Means-ends Efficiency) ดังนั้นจึงให้ความสนใจต่อประสิทธิภาพของระบบการวางแผนและควบคุมผลงาน โดยคำนึงถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินนโยบายคือ วัตถุประสงค์ของนโยบาย การกำหนดภารกิจและมอบหมายงาน มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ระบบการวัดผลและมาตรการในการให้คุณค่าให้โทษ (วรเดช จันทรศร 2532 : 211-213)

2. ตัวแบบทางด้านการจัดการ (Management Model)

ตัวแบบตั้งอยู่บนความเชื่อเชิงเทคนิคว่าความพร้อมของทรัพยากรบริหารเป็นตัวสร้างสมรรถนะขององค์การให้มีขีดความสามารถในการดำเนินนโยบาย ดังนั้นจึงเน้นปัจจัยด้านโครงสร้างเชิงเทคนิคขององค์การ บุคลากร งบประมาณ สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ ตัวแบบทางด้านการจัดการละเลยปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติที่มีอุดมการณ์ ผลประโยชน์และการให้คุณค่าแตกต่างกันถึงแม้จะใช้กับนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค เช่น นโยบายปราบปรามยาเสพติดของสถานศึกษา ตัวแบบนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นข้ออ้างในการเรียกร้องผลประโยชน์เพื่อการขยายหน่วยงานหรือกลบเกลื่อนความล้มเหลวในการดำเนินนโยบายได้ ซึ่งตรงกับสภาพที่เกิดขึ้นในระบบราชการไทย

3. ตัวแบบทางการพัฒนาองค์กร (Organization Development Model)

เป็นตัวแบบที่ให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนทำงานในองค์กรที่รับผิดชอบการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยจะเน้นปัจจัยการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม สร้างความผูกพันของคนทำงานต่อองค์กร การจูงใจที่ดีและการใช้ภาวะผู้นำที่เหมาะสม

4. ตัวแบบทางด้านกระบวนการระบบราชการ (Bureaucratic Process Model)

ตัวแบบนี้มองปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติว่า ขึ้นกับความเข้าใจสภาพความเป็นจริงในการดำเนินนโยบายของผู้กำหนดนโยบายและการใช้ดุลยพินิจของข้าราชการระดับปฏิบัติการ (Shut-level Bureaucrat) เนื่องจากมีฐานคิดว่าอำนาจขององค์กรขนาดใหญ่ไม่ได้กระจุกอยู่ที่ตำแหน่งทางการ แต่จะกระจายไปทั่วองค์กร เพราะระบบราชการเป็นองค์กรขนาดใหญ่และสายการบังคับบัญชายาวไกลจนผู้มีตำแหน่งทางการเอื้อมไม่ถึง ดังนั้นตัวแบบนี้จึงเน้นการดำเนินนโยบายมาจากข้างล่าง (Bottom-up Approach)

5. ตัวแบบทางการเมือง (Political Model)

ตัวแบบทางการเมืองในที่นี้ตั้งอยู่บนทฤษฎีการเมืองแบบพหุนิยม ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญต่อการต่อสู้ การต่อรอง และการตกลงกันระหว่างกลุ่มพลังต่าง ๆ ในสังคม ดังนั้นความสำเร็จหรือล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติจึงอยู่ที่การลงตัวของผลประโยชน์ระหว่างกลุ่มพลังต่าง ๆ โดยพิจารณาว่าจะมีจำนวนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าไร กลุ่มพลังจะมีความสามารถในการต่อรองอย่างไรและจะมีการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นหรือไม่อย่างไร

การเมืองแบบพหุนิยมตั้งอยู่บนฐานคิดว่าสังคมมีการยอมรับความหลากหลายและใช้กติกาการแข่งขันอย่างเสรีจนกระทั่งผลประโยชน์กระจายไปยังกลุ่มต่าง ๆ อย่างกลมกลืนในท้ายที่สุด ดังนั้นจึงไม่สอดคล้องกับสังคมไทยที่กระบวนการสร้างความหลากหลายทางสังคมเป็นไปอย่างเชื่องช้า และการผูกขาดทางเศรษฐกิจและการเมืองยังเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคม ทำให้มีลักษณะของตัวแบบชนชั้นนำมากกว่า

6. ตัวแบบทั่วไป (General Model)

ตัวแบบนี้ตั้งอยู่บนทฤษฎีระบบ ดังนั้นจึงคำนึงถึงปัจจัยภายในองค์กรและปัจจัยสภาพแวดล้อมว่ามีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญต่อปัจจัยหลัก ได้แก่ กระบวนการในการสื่อสารความ สมรรถนะขององค์กรที่รับผิดชอบการปฏิบัติและการสนับสนุนของผู้ปฏิบัติ

เนื่องจากตัวแบบทั่วไปตั้งอยู่บนทฤษฎีระบบจึงมีลักษณะของการวิเคราะห์ที่เน้นภาพตัดขวางและให้ภาพการวิเคราะห์ที่ค่อนข้างหยุดนิ่ง ส่วนปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จหรือ

ล้มเหลวของการนำนโยบายนั้น ตัวแบบทั่วไปจะให้ความสำคัญต่อปัจจัยสภาพแวดล้อมค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ปัจจัยภายใน ภายในของตัวแบบเองก็ได้มาจากการรวมตัวแปรบางส่วน จากตัวแบบที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้ติดจุดอ่อนมาด้วย เช่น ปัจจัยด้านความพร้อมของทรัพยากรจากตัวแบบทางด้านการจัดการที่มีปัญหาว่าเป็นปัจจัยเชิงเทคนิคเกินไป

จุดอ่อนร่วมกันของ 6 ตัวแบบในการนำนโยบายไปปฏิบัติดังกล่าว ก็คือ การละเลยปัจจัยภายนอกประเทศที่เข้ามาปฏิบัติสัมพันธ์กับปัจจัยภายใน ในขณะเดียวกันก็ละเลยปัจจัยภายในประเทศที่มาจากรากเหง้าของระบบไพร่ในสังคมไทย คือ ความสัมพันธ์เชิงอุปถัมภ์ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแบบปฏิฐานนิยมเชื่อว่าธรรมชาติของสังคมมีลักษณะสม่ำเสมอของปรากฏการณ์ที่เป็นเหตุและผล ดังนั้นในการวิเคราะห์จึงมุ่งสร้างทฤษฎีที่เป็นกฎสากลโดยผ่านการทดสอบให้เห็นจริงได้จากข้อมูลในเชิงประจักษ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาแบบนี้จึงกำหนดกรอบการวิจัยตามแนวทางเชิงปริมาณเป็นหลัก ซึ่งทำให้การวิเคราะห์การนำนโยบายไปปฏิบัติมีลักษณะของภาพตัดขวาง ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามใช้การวิเคราะห์สถิติในเชิงอนุกรมของเวลา (Time-series) ก็เป็นเพียงภาพตัดขวางที่เป็นช่วงๆ

เราจึงพบว่างานวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติในสังคมไทยส่วนใหญ่เน้นให้ภาพการวิเคราะห์เสมือนการดูภาพถ่ายมากกว่าจะเป็นการดูภาพยนตร์และนำเสนอทางออกของปัญหาโดยไม่ได้พิจารณาถึงรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ของปัญหา

วิธีวิทยาเชิงพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งเป็นตรรกะในการค้นคว้าวิจัยของทั้ง 6 ตัวแบบดังกล่าว นั้นให้ความสำคัญต่อการศึกษา “พฤติกรรม” ของมนุษย์ที่ “สังเกต” ได้โดยการสร้างคำนิยามเชิงปฏิบัติการวิจัย (Operationalization) วิธีวิทยาดังกล่าวไม่ได้ศึกษาถึง “การกระทำ” ของมนุษย์ซึ่งเป็นพฤติกรรมเดียวกัน เช่น การขยิบตา อาจมีความหมายได้หลายอย่าง คือ ผุนเข้าตาแล้วคัน การล้อเล่น การมีความลับที่อยากจะบอก หรือการทำที่ว่ารู้กัน

นอกจากการศึกษาที่เน้นพฤติกรรมยังทำให้มองปัจจัยที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติ เพียงแต่ระดับปรากฏการณ์ไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยที่อยู่เบื้องหลัง (Underlying Factors) เช่น ปัจจัยเชิงโครงสร้างสังคมซึ่งเป็นสิ่งวัดไม่ได้ในเชิงประจักษ์ แต่ก็สามารถวิเคราะห์ได้จากปรากฏการณ์การกระทำของผู้กระทำทางสังคม

กรอบทฤษฎีในเชิงหน้าที่นิยม เน้นเนื้อหาสาระในการอธิบายและเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของสังคมที่เกิดจากการแจกแจงความแตกต่างทางสังคม (Social Differentiation) และการพัฒนาสังคมให้ทันสมัยโดยมีความเห็นพ้องต้องกัน ในคุณค่าทางสังคมที่เป็นเอกภาพ ดังนั้นการวิจัยการนำนโยบายไปปฏิบัติในสังคมไทยส่วนใหญ่จึงมีฐานคติแอบแฝงถึงการยอมรับโครงสร้างพื้นฐานของสังคมที่เป็นอยู่ไม่ว่านักวิจัยหรือนักศึกษาจะรู้หรือไม่ก็ตาม

ภายใต้กรอบทฤษฎีเชิงหน้าที่นิยมที่นำมาใช้ในบริบทของไทย ทำให้การศึกษานำนโยบายไปปฏิบัติมุ่งวิเคราะห์ปัจจัยและเสนอแนะทางออกในเชิงเทคนิคหรือความสัมพันธ์เชิงเทคนิค เช่น ตัวแบบทางการจัดการที่นิยมใช้ทั่วไปในหมู่นักศึกษา หรือปัจจัยการสื่อข้อความซึ่งเป็นปัจจัยเชิงเทคนิคมาก แทนที่จะพิจารณาถึงปัจจัยเชิงวาทกรรมซึ่งเป็นการกระทำทางสังคมโดยอาศัยภาษาเขียนหรือพูด

แนวคิดการติดตามและประเมินผลนโยบาย (Policy Follow-up and Evaluation)

การติดตามและประเมินผลนโยบายเป็นขั้นตอนหนึ่งของการนำนโยบายไปปฏิบัติหรือการบริหารนโยบาย ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าเป็นขั้นตอนท้าย ๆ หรือวงสุดท้ายของกระบวนการบริหารนโยบายก็ว่าได้ โดยมีนักวิชาการบางท่านรวมเอาขั้นตอนนี้ไว้ในกระบวนการบริหารนโยบาย และมีนักวิชาการอีกบางท่านก็แยกขั้นตอนนี้ออกมาต่างหากจากกระบวนการบริหารนโยบาย การรวมการแยกดังกล่าวมิใช่เป็นเรื่องถูกผิด แต่เป็นเรื่องของการเน้นความจำเป็นหรือความสำคัญของประเด็นมากกว่า ดังนั้นการที่จะมีเรื่องการติดตามและประเมินผลนโยบายสาธารณะเกี่ยวกับประเด็นนโยบาย (Public Policy Issue) ใด ก็ขึ้นอยู่กับความสำคัญและความจำเป็นของนโยบายนั้น ๆ ซึ่งสำหรับโครงการศึกษาวิจัยในที่นี้ ประเด็นนโยบายสาธารณะที่ควรมีการติดตามและประเมินผลเป็นอย่างยิ่งคือนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดที่สมควรมีการติดตามตั้งแต่ขั้นการพัฒนาการนโยบาย (Policy Development) ของเรื่องนี้ ขั้นการวิเคราะห์สถานการณ์ (Current Event Analysis) และขั้นการดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุก (Offensive Public Relations) รวมทั้งการประเมินผลของการประชาสัมพันธ์เพื่อใช้เป็นบทเรียน (Lesson) ของการกำหนดและการบริหารนโยบาย

สำหรับรูปแบบหรือกลไกการติดตามการบริหารนโยบาย ตามหลักวิชาการนั้น มีตั้งแต่เรื่องง่ายคือ การรายงาน (Reporting) การออกตรวจสนาม (Field Visiting) การประชุมติดตามผล (Meeting) ในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการตั้งคณะทำงานกำกับติดตาม (Steering Committee) ซึ่งนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดที่เป็นเรื่องค่อนข้างจะซับซ้อนและสับสนนั้นเป็นที่แน่นอนว่ารูปแบบการรายงานอันเป็นเรื่องง่ายของการติดตามนโยบายนั้น นับว่าไม่เพียงพอและเหมาะสม การแต่งตั้งคณะทำงานกำกับและติดตามนโยบาย (Permanent Policy Steering Committee) มิใช่อย่างชั่วคราวชั่วคราว (Ad-hoc Committee) นั้นอาจจะเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับกรณีทีนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติด

ส่วนเรื่องเป้าหมายการประเมินผลนั้น ในทางวิชาการก็มีอยู่หลายเป้าที่ใช้ประเมินกัน เช่น เป้าประสิทธิภาพ เป้าประสิทธิผล เป้าความพึงพอใจ เป้าความเหมาะสม หรือเป้าความยุติธรรม

เป็นต้น การเลือกเป้าประเมินประเภทใดประเภทหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับสภาพความจริงของสิ่งที่ต้องการประเมิน เช่น การประเมินประสิทธิภาพการบริหารนโยบายของหน่วยงานที่รับผิดชอบ อาจจะกระทำได้ยาก เพราะการคิดปัจจัยส่งออก (Output) และปัจจัยนำเข้า (Input) ของระบบราชการนั้นคิดคำนวณยาก ทำให้การประเมินต้องลดระดับมาที่เป้าความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งประเมินได้ง่ายกว่าในลักษณะของการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้หรือผู้รับบริการ โดยในกรณีของนโยบายการป้องกันการติดยาเสพติด ก็น่าจะมีการศึกษาวิจัยประเมินผลในลักษณะนี้ ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงคุณภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับกรณีการประเมินนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติด ความจริงสามารถประเมินได้ในระดับเป้าประสิทธิผล ทั้งกรณีการผลิตงานหรือชิ้นงานบริหารได้ตามเป้าที่ตั้งไว้หรือไม่ (Work Evaluation) และกรณีเป้าเวลา (Time Evaluation) ว่าสามารถบริหารจัดการสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผนงาน โครงการทันต่อเวลาดำหนดหรือไม่ (On-time) หรือก่อนเวลา (Early) หรือช้ากว่าเวลาดำหนด (Late) ตามศัพท์ที่เรียกย่อ ๆ ของการประเมินชนิดนี้ว่า “OEL Evaluation”

แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ความหมายของยาเสพติด

คำว่า “ยาเสพติด” มีความหมายครอบคลุมทั้งยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์และสารระเหย ได้มีผู้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ 2 ลักษณะ คือ

1. ความหมายโดยทั่วไป

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้วไม่ว่าจะด้วยวิธีใดก็ตาม เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อำนาจ หรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายและจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ หรือทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลง และเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพ จะมีการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางด้านจิตใจเกิดขึ้นในผู้เสพนั่น

2. ความหมายตามกฎหมาย

ยาเสพติดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.2519 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ.2534 แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

2.1 ยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522

ยาเสพติดให้โทษ หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุนิติใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ ก็ตาม ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องการเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง นอกจากนี้ให้รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

2.2 วัตถุออกฤทธิ์ ตามพระราชบัญญัติวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

วัตถุออกฤทธิ์ หมายความว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติหรือสิ่งที่ได้จากธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา

2.3 สารระเหย ตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533

สารระเหย หมายความว่า สารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมประกาศว่าเป็นสารระเหย

องค์การอนามัยโลก ได้ให้ความหมายของยาเสพติดไว้ว่า หมายถึง ยาหรือสาร เคมีที่เสพเข้าสู่ร่างกายแล้วทำให้เกิดพิษเรื้อรังแก่ร่างกายของผู้เสพ และก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมไปถึงสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ยาเสพติดยังมีคุณลักษณะพิเศษอีก 3 ประการ คือ

1. ทำให้เกิดความต้องการอย่างแรงกล้าทั้งร่างกายและจิตใจ ที่จะหายามาเสพให้ได้ ต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ และจะต้องเสาะแสวงหายามาเสพให้ได้ไม่ว่าจะเป็นด้วยวิธีใดก็ตาม
2. ผู้เสพต้องยอมทนในสภาพอยู่ภายใต้บังคับให้ต้องเสพ ถือว่าเป็นทาสของยาต้องเสพยา นั่นตลอดไป จะหยุดเสพไม่ได้
3. ผู้เสพต้องเพิ่มปริมาณในการเสพยาเสพติดมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเป็นอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ

อรเพ็ญ นาควัชระ ได้ให้ความหมายของสิ่งเสพติดให้โทษไว้ ดังนี้

1. จะต้องเป็นสิ่งที่ใช้แล้วเกิดการติดทางใจ เป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของสิ่งเสพติด คือเมื่อเสพแล้วจะต้องพยายามขวนขวายให้ได้สิ่งนั้นมา มีความคิดถึงจดจ่อต่อสิ่งนั้นทำให้ต้องหันกลับไปใช้ใหม่อีก และถือว่าสิ่งนั้นเป็นหลักในการดำเนินชีวิตประจำวันอย่างปกติ

2. มีอาการติดทางกาย คือ ต้องเพิ่มขนาดของการเสพขึ้นทุกวัน ลักษณะอันดับที่สองนี้ ไม่จำเป็นต้องพบในสิ่งเสพติดทุกชนิดไปบางชนิดอาจไม่มีในลักษณะนี้ การเพิ่มขนาดสิ่งเสพติดก็มี จิตจำกัดเช่นกัน แม้แต่เฮโรอีนซึ่งมีรายงานว่ามีขนาดใช้สูงสุดเคยมี 1,400 มิลลิกรัมต่อวัน ซึ่งผู้เสพก็ ไม่ได้ตายทันที ยกเว้นในระยะที่เพิ่มขนาดผิดอย่างกระทันหันคือ สารเสพติดนี้เป็นภาวะทาง สรีรวิทยาที่ร่างกายต้องได้สารนั้นมาเพื่อให้เกิดอาการถอนยา เมื่อก่อนเราเชื่อว่าเป็นลักษณะเฉพาะที่สำคัญที่สุดของการติดสารเสพติดที่แท้จริง แต่ปัจจุบันนี้เป็นที่รู้กันว่าการติดสารเสพติดที่ร้ายแรง บางอย่าง เช่น พวก โคเคอินนั้น อาจไม่เกี่ยวกับการติดยาเสพติดทางกายเลย

3. ต้องมีอาการถอนยา คือ การทนทุกข์ทรมานทางกายและใจเมื่อเลิกใช้สารนั้น อาการ ถอนยานี้เป็นดัชนีอันหนึ่งที่สามารถชี้บอกได้ว่า บุคคลนั้นติดสิ่งเสพติดหรือไม่

4. เป็นพิษต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพสิ่งเสพติด ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ ผู้ที่ เกี่ยวข้องต่อครอบครัว เกิดปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจรวมทั้งความมั่นคงของชาติด้วย

ความหมายที่กำหนดโดย ป.ป.ส. เป็นความหมายกว้างและครอบคลุม ดังนั้นการวิจัย ครั้งนี้จึงใช้ความหมายดังกล่าวคือ ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กันแล้วไม่ว่าจะด้วยวิธี ใดก็ตาม เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ใต้อานาจหรือเป็นทาส ของสิ่งนั้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังอาจต้องเพิ่มปริมาณ การเสพขึ้นเรื่อย ๆ หรือทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมโทรมลง เมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะ มีอาการผิดปกติทั้งทางร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางจิตใจเกิดขึ้นกับผู้เสพนั้น

ประเภทของยาเสพติด

ปัจจุบันยาเสพติดมีมากกว่าร้อยชนิด สามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ ตามการออกฤทธิ์แล้ว ยังแบ่งตามแหล่งที่มา แบ่งตามกฎหมาย และแบ่งตามองค์การอนามัยโลกได้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2538 : 16-19)

1. แบ่งตามการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง

ยาเสพติดมีคุณสมบัติสำคัญ คือ สามารถออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง สามารถแบ่งยาเสพติดออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.1 ประเภทกดประสาท เช่น กลุ่มฝิ่น (ฝิ่นยา มอร์ฟีน โคเคอิน เฮโรอีน ฯลฯ) ยาระงับประสาทและยานอนหลับ (เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล ฯลฯ) ยากล่อมประสาท (เมโพรบามเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์ ฯลฯ) สารระเหย (ทินเนอร์ แล็กเกอร์ กาว น้ำมันเบนซิน ฯลฯ) เครื่องดื่มมีนเมา (เหล้า เบียร์ ฯลฯ)

1.2 ประเภทกระตุ้นประสาท เช่น แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน กระทั่ง โคลาอิน (โคเคน) กาแฟ ฯลฯ

1.3 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เห็ดขี้ควาย ฯลฯ

1.4 ประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน อาจกด กระตุ้น หรือหลอนประสาทผสมร่วมกัน เช่น กัญชา ฯลฯ

2. แบ่งตามแหล่งที่มา

2.1 ประเภทที่ได้จากธรรมชาติ เช่น ผื่น มอร์ฟีน กระทั่ง กัญชา เป็นต้น

2.2 ประเภทที่ได้จากการสังเคราะห์ เช่น เฮโรอีน เซโคบาร์บิทัล แอมเฟตามีน เป็นต้น

3. แบ่งตามกฎหมาย แบ่งได้ 2 ประเภทคือ

3.1 ประเภทถูกกฎหมาย เช่น ยาแก้ไอ น้ำคำ บุหรี่ เหล้า กาแฟ

3.2 ประเภทผิดกฎหมาย

ยาเสพติดให้โทษ ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ.2528 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2530 จัดแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

ประเภท 1 ได้แก่ เฮโรอีน อาเซทอร์ฟีน อีทอร์ฟีน แอมเฟตามีน เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง

ประเภท 2 ได้แก่ ผื่น มอร์ฟีน โคลเออิน เป็นยาเสพติดให้โทษทั่วไป

ประเภท 3 ได้แก่ ยาแก้ไอที่มีฝิ่นหรือ โคลเออินเป็นส่วนผสม ยาแก้ท้องเสียที่มีไดฟีโนคซีเลทเป็นส่วนผสม เป็นยาเสพติดให้โทษชนิดเป็นตำรับยาที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย

ประเภท 4 ได้แก่ อาเซติกแอน ไฮโดรด์ อาเซติกคลอไรด์ เป็นสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือประเภท 2

ประเภท 5 ได้แก่ กัญชา กระทั่ง เป็นยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าข่ายอยู่ในประเภท 1 ถึงประเภท 4

วัตถุออกฤทธิ์ ตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518 แก้ไขเพิ่มเติมโดยฉบับที่ 2 พ.ศ.2528 และฉบับที่ 3 พ.ศ.2535 จัดแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

ประเภท 1 ได้แก่ ดีเอ็มที เมสคาลิน แอลเอสดี เตตราไฮโดร แคนนابينอล

ประเภท 2 ได้แก่ เมทแอมเฟตามีน อีเฟดรีน เมธิลเฟนิเดท เซโคบาร์บิทัล ไดอาซีแอม คลอไดอาซีพอกไซค์ เป็นต้น

ประเภท 3 ได้แก่ อะโอบาร์บิทัล ไซโคลบาร์บิทัล กลูเตซิไมด์ เมโพรบาเมท เป็นต้น
 ประเภท 4 ได้แก่ บาร์บิทัล ฟีนอบาร์บิทัล ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซค์ เป็นต้น
 สารระเหย ตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ.2533 แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม
 คือ เป็นสารเคมี เช่น อาซิโทน เอทิล อาซิเตท โทลีน เป็นต้น เป็นผลิตภัณฑ์ เช่น แล็กเกอร์ ทิน
 เนอร์ กาว เป็นต้น

4. แบ่งตามองค์การอนามัยโลก แบ่งออกเป็น 9 ประเภท คือ

- 4.1 ประเภทฝุ่น หรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น ฝุ่น เฮโรอิน
- 4.2 ประเภทบาร์บิทูเรต รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโอบาร์บิทัล พาราเลดีไฮด์ คลอไดอาซีพอกไซค์
- 4.3 ประเภทแอลกอฮอล์ ได้แก่ เหล้า เบียร์
- 4.4 ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน
- 4.5 ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา
- 4.6 ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา
- 4.7 ประเภทกัท เช่น ใบกัท ใบกระท่อม
- 4.8 ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี ดีเอ็มที เมสคาลิน เมล็ด มอร์นิง โกล
 ลี ต้นตำโพง เห็ดเมาบางชนิด
- 4.9 ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใด ๆ ได้ เช่น ทินเนอร์ น้ำมัน
 เบนซิน น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
 2537 : 21-23)

โทษพิษภัยของยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา
 (2539 : 16) กล่าวถึงโทษพิษภัยอันเกิดจากการใช้ยาเสพติดนอกจากจะมีผลกระทบโดยตรง
 ก่อให้เกิดโทษอันตรายต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพเองแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบทางอ้อมต่อ
 ระบบครอบครัว ระบบสังคมและประเทศชาติได้ ดังนี้

1. โทษพิษภัยต่อผู้เสพ

ฤทธิ์ของยาเสพติดจะมีผลต่อระบบประสาทและอวัยวะต่าง ๆ ของผู้ที่เสพทำให้สุขภาพร่างกายทรุดโทรม เช่น มีรูปร่างผอม ชูบซัด ผิวคล้ำ ไม่มีแรง อ่อนเพลียง่าย สมองเลื่อม ความคิดความจำสับสน และเป็นโรคติดเชื้ออื่น ๆ ได้ง่าย เช่น โรคตับอักเสบ ไตอักเสบ โรคระบบทางเดินหายใจ โรคหัวใจ โรคมะเร็งปอด ภูมิคุ้มกันทานในร่างกายจะลดลงมีสภาวะทางจิตใจไม่ปกติ สมรรถภาพทางจิตใจเสื่อม อารมณ์แปรปรวนง่าย ซึมเศร้า วิตกกังวล ความรู้สึกฟุ้งซ่าน ซึ่งจากผลร้ายที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดกลายเป็นบุคคลที่ไร้สมรรถภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจในการดำเนินชีวิตในสังคม ขาดความเชื่อมั่น ไม่สนใจตนเอง ไม่สนใจการเรียน การทำงาน และอาจประสบอุบัติเหตุได้ อันเนื่องมาจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่มีผลต่อระบบประสาทและสมอง

2. โทษต่อครอบครัว

การติดยาเสพติด นอกจากจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของตนเองและครอบครัวแล้ว ยังทำให้ผู้เสพกลายเป็นบุคคลที่ขาดความรับผิดชอบต่อครอบครัว ไม่ห่วงใย ดูแลครอบครัวอย่างที่เคยปฏิบัติให้สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น ผู้เสพต้องนำเงินมาซื้อยาเสพติด บางรายอาจต้องนำเงินไปรักษาตนเองจากโรคร้ายแรงต่าง ๆ อันเกิดจากการใช้ยาหรือสารเสพติด ทำให้รายจ่ายของครอบครัวเพิ่มขึ้น กลายเป็นภาระของครอบครัวในที่สุด อีกทั้งนำไปสู่ปัญหาการทะเลาะวิวาทและเกิดความแตกแยกภายในครอบครัว

3. โทษพิษภัยต่อสังคมและเศรษฐกิจ

ผู้ที่เสพยาเสพติดจะมีพฤติกรรมที่นำไปสู่ปัญหาสังคมส่วนรวมได้ เช่น ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ และปัญหาโรคเอดส์ เป็นต้น เป็นการสูญเสียทรัพยากรบุคคลอันมีค่า และเสียงบประมาณของประเทศส่วนรวมอย่างไร้ประโยชน์ที่จะต้องจัดสรรค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากร เจ้าหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

4. โทษพิษภัยต่อประเทศชาติ

ผู้ที่เสพยาเสพติดและตกเป็นทาสของยาเสพติด เป็นผู้ที่ย่ำแย่ทำลายเศรษฐกิจ ความมั่นคงความสงบสุขของประเทศชาติ เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ทำให้รัฐบาลต้องสูญเสียกำลังคนและงบประมาณแผ่นดินเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้จ่ายในการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

สาเหตุของการติดยาเสพติด

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้คนเราใช้หรือเสพยาเสพติด มีหลายประการ เช่น

1. การอยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติดหรือผู้ติดยา
2. การใช้จ่ายเพื่อลดปัญหา
3. การถูกล่อลวง ชักชวน ถูกหลอกให้ทดลองโดยไม่รู้ว่าเป็นยาเสพติด
4. ความอยากรู้อยากทดลอง ความคึกคะนอง
5. เพื่อระงับความเจ็บป่วย
6. เพื่อหลบหนีความจริง เพื่อปกปิดปมด้อยของตนเอง
7. เพื่อแสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อครอบครัว ต่อสังคม
8. มีจิตใจอ่อนแอ มีความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ
9. เพื่อกระตุ้นประสาท
10. การใช้จ่ายในทางที่ผิด

โสรัตน์ กลั้ววิลา (2541 : 5) กล่าวว่า คนที่ติดยาเสพติดส่วนมากมักจะเป็นคนที่มีบุคลิก “ชอบเอาแต่พึ่งพิงผู้อื่น” คนประเภทนี้เมื่อได้พบสิ่งใดที่ทำความพึงพอใจให้ตนสบายใจ ก็จะยึดเหนี่ยวเอาไว้เป็นที่พึ่งโดยที่เอาตัวเองไปเกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้นอย่างถาวร ไม่คิดที่จะเปลี่ยนแปลง สาเหตุของการติดยาเสพติด สรุปได้ 8 ประการ **ประการแรก** จากการศึกษาที่บุคคลนั้นมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติด สามารถหยิบยาเสพติดมาใช้ได้สะดวก **ประการที่สอง** การอยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดยาเสพติด **ประการที่สาม** การใช้จ่ายอันตรายเพื่อลดปัญหา **ประการที่สี่** ความอยากรู้อยากเห็น **ประการที่ห้า** การหลบหนีจากความจริง **ประการที่หก** ความประมาทของแพทย์ **ประการที่เจ็ด** ผู้ป่วยใช้ยาเอง และ **ประการที่แปด** ใช้เพื่อแสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อสังคม

ศรีประกาย ทัดตานนท์ (2543 : 8) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดไว้ว่า ประกอบด้วยสาเหตุ 3 ประการคือ ตัวบุคคล ตัวยา และสิ่งแวดล้อม

1. สาเหตุจากตัวบุคคลที่ทำให้มีการติดยาเสพติด ได้แก่
 - 1.1 ด้านบุคลิกภาพ พวกที่ติดยาเสพติดมักมีพื้นฐานเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพผิดปกติ อ่อนแอ ต้องพึ่งผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา หรือมีบุคลิกภาพที่เบี่ยงเบน ก้าวร้าว ต่อต้านสังคม
 - 1.2 ด้านจิตใจ เคยเป็นโรคจิตประสาทมาก่อน หรือใช้ยาแก้ลมประสาทเป็นประจำ
 - 1.3 ด้านร่างกาย ใช้เพื่อเป็นยาบรรเทาปวดหรือเพื่อให้สบายขึ้น
2. สาเหตุจากตัวยาที่ทำให้ติดยาเสพติดได้ ได้แก่

2.1 เกิดจากฤทธิ์ของตัวยาเสพติดซึ่งออกฤทธิ์ระงับความเจ็บปวด ขณะเดียวกันก็ทำให้จิตใจอารมณ์แจ่มใส เคลิบเคลิ้ม หลุดพ้นจาก โลกแห่งความเป็นจริงที่เป็นทุกข์ ออกไปสู่โลกแห่งความฝัน ซึ่งเป็นสุขในระหว่างการออกฤทธิ์ของยาเสพติด ผู้ที่มีความทุกข์ในใจเป็นประจำต้องการหนีจากภาวะความเป็นจริงและหาทางออกโดยการใช้อยาเสพติดทำให้ติดยาได้

2.2 เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดเอง เมื่อใช้บ่อยครั้งจะเกิดการติดยาทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เมื่อหยุดยาจะเกิดอาการขาดยาทำให้ต้องไปใช้ยาเสพติดอีก

3. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อมและสังคม ที่ทำให้ติดยาเสพติด ได้แก่ อยู่ใกล้ชิดกับยาเสพติด ใกล้ชิดกับผู้ที่ติดยาเสพติด อยู่ในสังคมที่มีการขายยาเสพติดแพร่หลายในแหล่งชุมชนแออัด ซึ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด หาซื้อง่าย ทำให้วัยรุ่นซึ่งอยู่ในวัยอยากรู้อยากเห็นอยากลองในสิ่งที่ไม่เคยมาก่อน ถูกแนะนำชักชวนให้ลองใช้ บางครั้งมีความเชื่อผิด ๆ เชื่อว่ายามีฤทธิ์ทำให้ขยันสามารถทำงาน ได้มากขึ้น และเด็กที่มีปัญหาทางครอบครัวขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดการดูแลเอาใจใส่ ก็จะเป็นสาเหตุทำให้ติดยาเสพติดได้

วิธีสังเกตผู้ติดยาเสพติด

เนื่องจากยาเสพติดทั้งหลายเมื่อเกิดการเสพติดจะมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจของผู้เสพ ซึ่งทำให้ลักษณะและความประพฤติของผู้เสพเปลี่ยนไปจากเดิมได้ ที่อาจสังเกตได้คือ

1. สุขภาพทรุดโทรม ซึ่งเป็นโทษโดยตรงของสิ่งเสพติดต่อร่างกาย เช่น ร่างกายซูบซีด ผอม ปวดศีรษะเป็นประจำ เป็นต้น
2. อารมณ์ฉุนเฉียวหรือเจ็บบขี้ริมผิปกติ มักพบผู้เสพติดชอบทะเลาะวิวาท และทำร้ายผู้อื่น หรือในทางกลับกัน แยกตัวอยู่โดดเดี่ยวและหนีออกจากพรรคพวก
3. เปลี่ยนแปลงทางการเรียน ถ้าผู้เสพเป็นนักเรียนมักพบว่าไม่สามารถเรียนหนังสือได้หรือผลการเรียนตกต่ำลง ถ้าเป็นพวกที่ทำงานก็จะพบว่าประสิทธิภาพการทำงานลดลงหรือไม่ยอมทำงานเลย
4. สวมแว่นกันแดดตลอดเวลา เพื่อต้องการซ่อนแก้วตาที่เบิกกว้าง หรือตาสู้แสงสว่างไม่ได้
5. ใส่ง้อแขนยาวตลอดเวลา เพื่อปกปิดรอยเข็มที่ฉีดตรงท้องแขนด้านในหรือรอยกรีดตรงต้นแขนด้านใน
6. ติดต่อกับเพื่อนแปลกใหม่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพวกติดยาเสพติดเหมือนกัน
7. มีลับลมคมในหรืออยู่ในที่ลับตาคน อาจเพื่อเป็นการซุกซ่อนหรือต้องการเสพยา
8. ขอลเงินจากผู้ปกครองเพิ่มขึ้น หรือยืมเงินจากเพื่อนฝูงเสมอ เพื่อจะนำไปซื้อยาเสพติด

9. ลักเล็กขโมยน้อยในบ้านเพื่อน หรือเพื่อนในโรงเรียน เพื่อหาเงิน ไปซื้อยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด 2537 : 63-64)

คณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา (2539 : 14-15) กล่าวถึงวิธีการสังเกตผู้ที่ใช้ยาเสพติด ซึ่งสามารถสังเกตได้จากความเปลี่ยนแปลง หรือลักษณะอาการและสิ่งตรวจพบ ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ นิสัย ความประพฤติ และบุคลิกภาพ
 - 1.1 เป็นคนเจ้าอารมณ์ หงุดหงิดง่าย เอาแต่ใจ ขาดเหตุผล
 - 1.2 ขาดเรียน ชอบหนีโรงเรียนหรือขาดงานบ่อยจนผิดปกติ
 - 1.3 ความคิดช้า สติปัญญาเสื่อมลง ความจำเสื่อม มีผลทำให้การเรียนหรือการทำงานบกพร่อง ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.4 พุดจาเชื่อถือไม่ได้ พุดไม่อยู่กับร่องกับรอย ไม่สนใจต่อสิ่งแวดล้อม ขาดความรับผิดชอบ มักเก็บตัวเงียบ หลบซ่อนตัวเอง ชอบเข้าห้องนํ้านาน ๆ
 - 1.5 พบอุปกรณ์เกี่ยวกับการเสพยา เช่น หลอดฉีดยา เข็มฉีดยา กระดาษซองตะกั่ว ซากก้านไม้ขีดไฟจำนวนมาก เศษกระดาษไหม้ไฟ หลอดกาแฟตัดเป็นท่อนสั้น ๆ
 - 1.6 พุดจากร้าวร้าว คือร้อน ผิดไปจากเดิม
 - 1.7 ไม่สนใจความเป็นอยู่ของตนเอง แต่งกายไม่เรียบร้อยสกปรก ไม่ค่อยอาบน้ำ
 - 1.8 มีข้ออ้างในการออกนอกบ้านเสมอ ชอบเที่ยวเตร่กลับบ้านผิดเวลา
 - 1.9 ว่องเหงาหาวนอน นอนตื่นสายผิดปกติ เกียจคร้าน ไม่ชอบทำงาน
 - 1.10 มีอาการวิตกกังวล เสรีซึม สีหน้าจะหมองคล้ำ
2. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย
 - 2.1 สุขภาพร่างกายทรุดโทรม ชูบผอม ซีดเหลือง ไม่มีแรงอ่อนเพลียง่าย
 - 2.2 ริมฝีปากคล้ำ แห้งแตก ตาแดงกำรุ่มานตาขยาย น้ำมูกไหล เหงื่อออกมาก กลิ่นตัวแรง
 - 2.3 บริเวณแขนตามข้อพับ หัวไหล่มีรอยแผล รอยช้ำเป็นจ้ำ ๆ เป็นร่องรอยของการฉีดยาเข้าเส้น
 - 2.4 มีรอยแผลเป็นที่บริเวณแขน ท้องแขน อันเนื่องจากการใช้ของมีคมกรีดเป็นทาง
 - 2.5 ผิวหนังหยาบกร้าน เป็นแผลพุพอง อาจมีน้ำหนองน้ำเหลืองคล้ายโรคผิวหนัง
 - 2.6 ชอบใส่เสื้อแขนยาว และสวมแว่นตากรองแสงสีเข้ม เพื่อปกปิดร่องรอยและอาการจากการเสพยา
3. ลักษณะของการขาดยา
 - 2.7 หาวนอนบ่อย จามคล้ายคนเป็นหวัด น้ำมูกน้ำตาไหล

2.8 กระสับกระส่ายกระวนกระวาย หายใจถี่ ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน อาจถ่ายอุจจาระเป็นเลือด เหงื่อออกมากผิดปกติ

2.9 ปวดเมื่อยตามร่างกาย ปวดเสียวในกระดูก ม่านตาขยายโตขึ้น ตาพร่าไม่สู้แสงแดด มีอาการคันหูรันทูราย มีอาการสั่น หรือเป็นตะคริวตามมือแขนและขา หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

2.10 มีอาการชักเกร็ง ไข้ขึ้นสูง ความดันโลหิตสูง หัวใจเต้นเร็วแรงและถี่ผิดปกติ นอนไม่หลับ เพื่อ คลุ้มคลั่ง อาละวาด ควบคุมตนเองไม่ได้

4. การตรวจสอบหาสารเสพติดในร่างกาย

4.1 ทดสอบด้วยยา โดยการฉีดยาทำลายฤทธิ์ของยาเสพติด ทำให้เกิดอาการขาดยาตามข้อ 3

4.2 การเก็บปัสสาวะ เพื่อหาสารเสพติดในร่างกาย ซึ่งสามารถบอกชนิดของยาเสพติดบางชนิดได้

โสรรัตน์ กลั้ววิลา (2541 : 9) ได้กล่าวถึงวิธีสังเกตอาการทั่วไปของนักเรียนที่ใช้สารเสพติดไว้ใกล้เคียงกับคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กรมสามัญศึกษา ส่วนที่แตกต่างออกไปคือ นักเรียนผู้ใช้น้ำยาเสพติดจะมีลักษณะเบื่อหน่ายต่อการเรียนและการทำงานทุกชนิด การเรียนค่อยลง ลาครูออกจากห้องเรียนออกไปทำธุระส่วนตัวบ่อยผิดปกติ ทำงานบกพร่องขาดความสนใจในตนเอง ละเลยกิจวัตรประจำวัน เป็นคนทุกข์กังวลใจ ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม

แนวคิดในการแก้ไขปัญหายาเสพติด

การแก้ปัญหายาเสพติดของประเทศต่างๆ ทั่วโลกประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักคือ

1. การปราบปรามแหล่งผลิต แหล่งค้า (Supply reduction)
2. การป้องกันและรักษาผู้ติดสารเสพติด (Demand reduction)
3. การลดอันตรายจากการใช้สารเสพติดในผู้ที่ยังเลิกไม่ได้ (Harm reduction)

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะกำหนดหลักเกณฑ์ให้เอื้อต่อกิจกรรมที่จะลดอันตรายจากการใช้สารเสพติด ตลอดจนสื่อมวลชนที่จะสามารถสื่อข้อมูลจากการศึกษาวิจัย และการดำเนินการของต่างประเทศที่เป็นประโยชน์ไปสู่สาธารณะชนให้เข้าใจ และยอมรับผู้ติดสารเสพติดและช่วยประคับประคองให้เขาเหล่านั้นได้พ้นจากวังวน และอันตรายของการติดสารเสพติดต่อไป

แผนปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติดในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ฉบับที่ 9

ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร ได้กำหนดนโยบายด้านการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดเป็นนโยบายเร่งด่วน ภายใต้หลักการการป้องกันนำหน้าการปราบปรามผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษ จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์รองรับนโยบายภายใต้ชื่อ ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด กำหนดกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน โดยเน้นการแก้ไขปัญหาในลักษณะ “องค์กรร่วม-ครบวงจร” ที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยให้ “ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกันและแก้ไขปัญหา” และยึด “พื้นที่” เป็นเป้าหมายการดำเนินงาน ทั้งด้านการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษา และเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสถาบันทางสังคม ให้มีพลังและบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด และปัญหาสังคมอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9

1. การปลูกพลังแผ่นดินและการป้องกัน
2. การควบคุมตัวยาและสารเคมี
3. การปราบปราม
4. การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ
5. การข่าว
6. การอำนวยความสะดวกและการประสานงาน
7. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
8. ความร่วมมือระหว่างประเทศ
9. การวิจัย พัฒนา และติดตามประเมินผล

แนวคิดและทฤษฎีการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา

แนวคิดของ Helen Nowlis กับการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

ภายใต้องค์ประกอบของปัญหาสารเสพติดอัน ได้แก่ คน ยา และสิ่งแวดล้อม Helen Nowlis นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้เสนอรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดไว้ 4 รูปแบบ มีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. รูปแบบทางศีลธรรมและกฎหมาย (The legal-moral model) รูปแบบนี้ได้เสนอให้แบ่งสารเสพติดออกเป็น 2 ชนิด คือ ชนิดที่ปลอดภัยและชนิดที่เป็นอันตราย การดำเนินงานป้องกันตามรูปแบบนี้จึงให้ออกกฎหมายลงโทษผู้ที่ทำการผลิต ค้าและเสพสารเสพติดที่เป็นอันตราย

2. รูปแบบทางสุขภาพอนามัย (The public-health model) รูปแบบนี้ถือว่าสารเสพติดเปรียบเสมือนโรคภัยไข้เจ็บหรือเป็นปัญหาทางสุขภาพอนามัยหรือโรคติดเชื้อมั่วไป โดยเปรียบตัวสารเสพติดคือเชื้อโรค คนคือพาหะนำโรคและสิ่งแวดล้อมเปรียบเสมือนแหล่งที่เพาะเชื้อโรค

3. รูปแบบทางจิตวิทยาสังคม (The psycho-social model) รูปแบบทางจิตวิทยาสังคมให้ความสำคัญกับตัวคนหรือพฤติกรรมของคนเป็นหลัก โดยเห็นว่าพฤติกรรมใช้สารเสพติดของคนเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนจึงต้องศึกษาสาเหตุของการใช้สารเสพติดอย่างลึกซึ้ง และถือว่าการติดสารเสพติดเป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนของมนุษย์

4. รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรม (The social-culture model) รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรมมุ่งปรับเปลี่ยนสภาวะแวดล้อมในสังคมเพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่ลดความกดดัน ส่งผลให้การใช้สารเสพติดลดน้อยลง

สำหรับประเทศไทยนั้น ปัจจุบันได้นำเอารูปแบบจิตวิทยาสังคมมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับคนเป็นหลัก โดยเฉพาะด้านการป้องกันยาเสพติดได้เน้นการที่จะทำให้คนมีภูมิคุ้มกัน สามารถอยู่ท่ามกลางสังคมที่มียาเสพติดได้โดยไม่ต้องไปพึ่งยาหรือติดยาเสพติด และดำเนินการพัฒนาสถาบันสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวที่มีอิทธิพลต่อการผลักดันให้คนไปพึ่งยาเสพติด เช่น บ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน ชุมชนและพัฒนาสถาบัน สิ่งแวดล้อมที่จะส่งเสริมสั่งสอน และปลูกฝังให้คนเป็นคนที่มีจิตใจที่มั่นคง เช่น วัด โบสถ์ เป็นต้น

ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติด

1. ทฤษฎีที่เน้นการลดความต้องการในการใช้สารเสพติด ซึ่งแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันมีลักษณะสำคัญ 2 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงให้ความสำคัญกับตัวบุคคล และการเปลี่ยนแปลงที่ให้ความสำคัญกับระบบสภาวะแวดล้อมดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หลักการของแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันมาจากทฤษฎี

1.1.1 Socratic-Rational Model ทฤษฎีนี้เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีเหตุผลพร้อมจะตอบสนองข่าวสารใหม่ ๆ ทำให้บุคคลสามารถสร้างหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อันเป็นผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันตามทฤษฎีนี้ ได้แก่ การจัดทำข่าวสารแจ้งให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองได้เข้าใจปัญหา อันเนื่องมาจากการใช้ยาในทางที่ผิดและการพึ่งสารเสพติด การหาวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ ให้นักเรียน

1.1.2 Social-Psychological Model ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลเกิดจากอิทธิพลของบรรทัดฐานจากกลุ่มที่ตนผูกพันอยู่ แนวการสร้างภูมิคุ้มกันตามทฤษฎีนี้พิจารณาได้จากกรณีที่โรงเรียนได้จัดกิจกรรม โครงการที่สอดคล้องกับทฤษฎี โดยการสร้าง

เสริมให้นักเรียนเกิดความผูกพันทางอ้อมกับกลุ่มเพื่อน ครู และ โรงเรียน เช่น จัดค่ายพักแรม โรงเรียนริเริ่มการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครูเพื่อร่วมกันพัฒนาเยาวชน

1.2 การเปลี่ยนแปลงระบบภาวะแวดล้อม

ทฤษฎีนี้เชื่อว่าในสังคมที่ซับซ้อน ศีลธรรมเสื่อม การสร้างความเปลี่ยนแปลงในภาวะแวดล้อมจำเป็นต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล และดำเนินไปพร้อม ๆ กัน รูปแบบที่การสร้างภูมิคุ้มกันการพึ่งสารเสพติดนำมาใช้เพื่อการเปลี่ยนแปลงระบบภาวะแวดล้อมเป็นรูปแบบที่เรียกว่า Liberal Model โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป สำหรับการสร้างภูมิคุ้มกันนี้ โรงเรียนได้ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้วย ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น โรงเรียนได้นำความรู้และวิชาการใหม่ ๆ ที่โรงเรียนประสบความสำเร็จ ออกเผยแพร่แก่ชุมชน หรือการเชิญผู้แทนจากหน่วยงานในชุมชนเป็นคณะกรรมการร่วมกับโรงเรียน เพื่อหาแนวทางร่วมกันป้องกันและแก้ไขเด็กและเยาวชนที่ใช้สารเสพติดในทางที่ผิดหรือพึ่งสารเสพติด

2. ทฤษฎีการป้องกันสารเสพติดของ ดร.แลงเกอร์ (Langer, I.H.) หัวหน้าฝ่ายโครงการป้องกันของหน่วยปราบปรามยาเสพติดของสหรัฐ (U.S.DEA) ได้ชี้ให้เห็นบทบาทความสำคัญของสถานศึกษาในการแก้ไขปัญหาเสพติด ได้ชัดเจนขึ้น โดยสรุปว่ากลยุทธ์ที่จะช่วยลดการใช้ยาเสพติดมีอยู่ 2 มาตรการด้วยกัน คือ

2.1 มาตรการระยะสั้น คือ การลดปริมาณยา (Supply reduction) เพื่อจำกัดปริมาณยาเสพติดที่ผู้ติดยาต้องการใช้ให้น้อยลง

2.2 มาตรการระยะยาว คือ การให้การศึกษาแก่ประชาชนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ยาเพื่อไม่ให้ใช้ยานอกวัตถุประสงค์ทางการแพทย์ เพื่อลดความต้องการยาในสังคม

นโยบายการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาถือว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนที่สถานศึกษาและหน่วยงานในสังกัดจะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และได้กำหนดให้ดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดรวม 10 ประการด้วยกัน คือ

1. หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษา จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษและพิษภัยของสารเสพติด แก่นักเรียนและนักศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยให้กำหนดกิจกรรมเพื่อป้องกันสารเสพติดไว้ในแผนงานและกิจกรรมของสถานศึกษา และให้นำกิจกรรมด้านดนตรี กีฬา ศิลปะและวัฒนธรรมมาใช้ในการต่อต้านด้วย

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ทุกคน ต้องมีจิตสำนึกและจิตวิญญาณมีส่วนร่วม และรับผิดชอบในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง
3. ครู อาจารย์ บุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาที่มีผลงาน และได้ดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติดอย่างจริงจังจนสำเร็จตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการจะได้รับพิจารณาความดีเป็นกรณีพิเศษ
4. ให้หน่วยงานทางการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินการลงโทษตามขั้นตอนของวินัยและกฎหมายอย่างเด็ดขาดทันทีที่พบบุคลากรในหน่วยงานและสถานศึกษามีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด
5. ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และบุคลากรในสถานศึกษา หากพบข้อมูลหรือเบาะแสที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติดในสถานศึกษาต้องรายงานผู้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นทันที
6. สถานศึกษาต้องกำหนดให้ ครู อาจารย์ รับผิดชอบดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยกำหนดสัดส่วนที่เหมาะสมระหว่างครู อาจารย์ต่อจำนวนนักเรียน และครอบครัวของนักเรียน
7. ให้สถานศึกษาถือว่านักเรียน นักศึกษา ที่ใช้สารเสพติดเป็นเสมือนผู้ป่วยจะต้องไม่ไล่ออก ต้องให้การช่วยเหลือดูแลและส่งไปบำบัด กรณีที่นักเรียนบำบัดแล้วหากมีความประสงค์ไม่กลับมาเรียนสถานศึกษาเดิมให้สถานศึกษาจัดสถานศึกษาใหม่ให้ โดยสถานศึกษาใหม่ต้องให้ความร่วมมือรับนักเรียนและไม่ทอดทิ้งนักเรียน
8. สถานศึกษาต้องประสานงานและขอความร่วมมือ ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการประจำสถานศึกษา
9. หน่วยงานในระดับกรมต้องให้ความสำคัญในการควบคุมกำกับดูแลสนับสนุนสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดอย่างใกล้ชิดจริงจัง
10. ให้กรมและหน่วยงานทางการศึกษาตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และรายงานผลตามลำดับขั้น

ความหมายของการป้องกันสารเสพติด

การป้องกันสารเสพติด หมายถึง กระบวนการที่ดำเนินการล่วงหน้าโดยการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัยแก่กลุ่มเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง และสัมพันธ์กันในเรื่องคุณภาพชีวิตและสารเสพติด การป้องกันตนเอง ครอบครัว และชุมชนให้รอดพ้นจากสารเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันแก่บุคคลให้มีความสามารถที่จะเผชิญหน้ากับปัญหา อุปสรรค และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในช่วงชีวิตด้วยการส่งเสริมให้บุคคลใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข รวมทั้งการปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่มีส่วนผลักดันให้กลุ่มเป้าหมายไปใช้สารเสพติด

ระดับของการป้องกันสารเสพติด จำแนกออกได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. การป้องกันขั้นต้น (Primary prevention)

การป้องกันขั้นต้นเป็นมาตรการป้องกันสารเสพติดที่ดำเนินการเพื่อให้บุคคล หลีกเลียงจากสภาพปัญหา อันนำไปสู่การเริ่มทดลองใช้สารเสพติด ด้วยการจัดกิจกรรมให้ความรู้ เกี่ยวกับสารเสพติดและผลกระทบของสารเสพติดที่มีต่อพฤติกรรมของคน ตลอดจนมุ่งเสริมสร้าง กิจกรรมทางเลือกที่เหมาะสมเพื่อเบี่ยงเบนบุคคลออกจากการใช้สารเสพติด

2. การป้องกันระดับที่ 2 (Secondary prevention)

การป้องกันระดับที่ 2 หมายถึง การทำกิจกรรมใด ๆ ที่จะแทรกเข้ามาในช่วงเวลาที่คน ได้ทดลองใช้ยาแล้วแต่ยังไม่ติด เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงในการติดสารเสพติดสูง การจัดกิจกรรมใน ระดับนี้เป็นการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้ยา การให้คำปรึกษา ตลอดจนการเฝ้าระวังรักษา อาการป่วยไข้ที่เป็นผลจากการใช้สารเสพติด

3. การป้องกันระดับที่ 3 (Tertiary prevention)

การป้องกันระดับที่ 3 หมายถึง การดำเนินการหยุดพฤติกรรม และผลร้ายจากการติด สารเสพติด โดยกระบวนการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดสารเสพติด กระบวนการดังกล่าวยังหมายความรวมถึงการป้องกันการติดสารเสพติดซ้ำด้วย

มาตรการป้องกันสารเสพติด

ในการหล่อหลอมบุคลิกภาพเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมมนุษย์ไปในทางที่พึงประสงค์ เราจำเป็นต้องอาศัยการเหนี่ยวนำให้เกิดขึ้นด้วยมาตรการทางสังคมจิตวิทยา มากกว่าการบังคับ หรือขู่ให้ กลัว สำหรับการป้องกันการติดสารเสพติดนั้นเราจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการพัฒนาองค์ประกอบหลัก ของสังคม ซึ่งได้แก่ การพัฒนาคน กับการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก

การพัฒนาคน ในกรอบงานป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนด้านการใช้สารเสพติดและการ ใช้ยาในทางที่ผิดนั้น มีงานหลักอยู่ 3 อย่าง คือ

1. การทำให้เกิดการรู้แจ้ง-รู้จริง ซึ่งหมายถึง การพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด เกี่ยวกับตนเอง และเกี่ยวกับสังคม
2. การช่วยให้เกิดการรู้จัก-รู้จัก หมายถึง การพัฒนาคน เพื่อให้รู้จักเลือกพฤติกรรมที่ เหมาะสม
3. การฝึกการรู้เท่า-รู้ทัน หมายถึง การหล่อหลอมบุคลิกภาพโดยอาศัยกระบวนการฝึก ทักษะชีวิต

การพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือทางกายภาพ หมายถึง การปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมภายในบ้าน ชุมชน และ โรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้ เผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาสารเสพติดและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญสิ่งแรกที่ต้องพัฒนา คือ ครอบครัว

2. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา งานป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษานั้นการรณรงค์ป้องกันขั้นพื้นฐาน จึงต้องคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาด้วย เพราะสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่กำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของงานป้องกันสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาในที่นี้หมายถึง บรรยากาศในการทำงานที่ให้ความรู้สึกในทางบวก ในทางชีวชนให้ผู้เกี่ยวข้องอยากมีส่วนร่วมด้วย ความรู้สึกว่าคุณหรือหน่วยงานของคุณเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของงาน ไม่ใช่ส่วนเกินหรือจำเป็นต้องรับฝากงานจากหน่วยงานอื่นมา และทำตามนโยบายเบื้องบน

ภูมิคุ้มกันสารเสพติด

วัตถุประสงค์ของมาตรการป้องกันสารเสพติด คือ การสร้างภูมิคุ้มกันสารเสพติดให้แก่บุคคล ภูมิคุ้มกันสารเสพติด หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดู การได้รับการศึกษา และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ในอันที่จะดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพแม้ว่าจะต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต แต่ก็สามารถตัดสินใจตอบสนองต่อปัญหาที่มากระทบได้อย่างมีคุณภาพ โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสารเสพติดที่มีการแพร่ระบาดอยู่ในสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ใช้มาตรการทางการศึกษา และการปรับสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมในการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน นักศึกษา ให้รู้จักการป้องกันตนเองเพื่อรอดพ้นจากปัญหาสารเสพติด ภูมิคุ้มกันสารเสพติดตามแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ มีองค์ประกอบพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่ปราศจากการพึ่งพาสารเสพติด 6 ประการ คือ

1. การส่งเสริมความนับถือตนเอง (Self esteem) คือ การส่งเสริมให้บุคคลสามารถวินิจฉัยคุณค่าของตนเองที่มีต่อสังคม รู้ว่าตนเองมีคุณค่า มีประโยชน์ มีความสามารถ มีความสำคัญต่อผู้อื่น

2. การส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผล (Achievement) คือ การส่งเสริมให้บุคคลประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน การทำงาน การทำกิจกรรมทั้งโดยตนเองและการร่วมมือกับผู้อื่น

3. การส่งเสริมให้มีความรู้สึกมุ่งมั่น (Sense of purpose) คือ การส่งเสริมให้บุคคลสำนึกในคุณค่าของงาน รู้จักสร้างสรรค์เป้าหมายในชีวิต รู้จักที่จะต่อสู้ฟันฝ่าอุปสรรคเพื่อบรรลุเป้าหมายของชีวิต

4. การส่งเสริมความเคารพตนเองและเกียรติภูมิของผู้อื่น (Respect for self and other individuals' dignity) คือ การส่งเสริมให้บุคคลมีประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ มีความรับผิดชอบตามบทบาท รู้จักเคารพสิทธิของตนเอง และผู้อื่น และควรยกย่องบุคคลอื่นอย่างเหมาะสม

5. การพัฒนาทักษะส่วนตัวและทักษะทางสังคม (Personal skills and social skills) คือ การพัฒนาความสามารถส่วนตัวและสังคมที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม

6. ทักษะในการประกอบอาชีพ (Employable skill) คือ การส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิต และเตรียมตัวที่จะทำงานตามความถนัด รู้จักช่องทางในการดำรงชีวิตอย่างสุจริต

ลักษณะของโรงเรียนที่มีปัญหาการใช้สารเสพติด

1. โรงเรียนตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีสารเสพติดแพร่ระบาด เช่น ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีการผลิต การขาย ตั้งอยู่ในชุมชนแออัด หรือใกล้เคียงกับชุมชนที่เป็นแหล่งของการขายสารเสพติด

2. มีนักเรียนติดสารเสพติด เป็นผู้จำหน่ายสารเสพติดให้กับเพื่อน ๆ ในโรงเรียนโดยหวังหารายได้ เพื่อนำไปซื้อสารเสพติดมาใช้จึงจำเป็นต้องแสวงหากุญแจที่เป็นนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

3. มีขบวนการค้าสารเสพติดอยู่ในโรงเรียน นอกเหนือจากนักเรียนติดสารเสพติดเป็นผู้ขายให้เพื่อนแล้ว ยังมีขบวนการค้าสารเสพติดเข้าไปขายสารเสพติดให้นักเรียน โดยอาจจะเป็นนักเรียนที่ปลอมตัวเข้ามาในโรงเรียน พ่อค้า แม่ค้าในโรงเรียน นักการภารโรง หรือบางโรงเรียนพบว่า ครู อาจารย์บางคนมีส่วนในขบวนการค้าสารเสพติดในโรงเรียนนั้น

4. โรงเรียนมีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะควบคุมให้นักเรียนอยู่ในวินัยที่เหมาะสมทำให้นักเรียนถูกปล่อยปละละเลย

5. โรงเรียนขาดความเอาใจใส่จริงจังต่อปัญหาสารเสพติดที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ครู อาจารย์ และผู้บริหารเกรงกลัวว่าจะเสียชื่อเสียงของโรงเรียน ครู อาจารย์มีภาระงานสอนมากเกินไปจนจะคอยดูแลความประพฤติของนักเรียนให้อยู่ในกรอบอันเหมาะสม

6. ครู อาจารย์ และผู้บริหาร โรงเรียนขาดความตระหนักต่อปัญหาสารเสพติด ขาดความรู้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

7. โรงเรียนขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง และชุมชนในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในโรงเรียน ปล่อยให้โรงเรียนแบกรับอยู่ตามลำพัง ทุกคนถือว่าธุระไม่ใช่

8. ไม่มีแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาในโรงเรียน โดยคิดว่าไม่มีปัญหานักเรียนติดสารเสพติดในโรงเรียนแล้วไม่ต้องทำงานในเชิงป้องกัน

บทบาทของโรงเรียนต่อการป้องกันสารเสพติด

ในภาวะสังคมปัจจุบันปัญหาสารเสพติดได้แพร่ระบาดไปถึงเยาวชนในสถานศึกษามากขึ้น แม้อันในระดับประถมศึกษาจะยังไม่ถึงกับติดยาโดยตรง แต่เด็กบางส่วนจะถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแพร่ระบาดของสารเสพติด จากผลการวิจัยของหน่วยงานป้องกันและปราบปรามสารเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าระดับอายุของผู้ติดสารเสพติดลดลงมาอยู่ระหว่าง 14-25 ปี และมีแนวโน้มว่าอายุลดลงไปอีก ซึ่งแสดงว่าโอกาสที่เด็กวัยประถมศึกษาจะติดยามีมากขึ้น ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาจึงควรมีบทบาทในการรณรงค์เพื่อป้องกันการใช้สารเสพติดและผู้ที่มามีบทบาทสำคัญ คือครูที่จะต้องตระหนักในบทบาทของตน เพื่อไม่ให้นักเรียนไปใช้สารเสพติด และนักเรียนจะมีภูมิคุ้มกันสารเสพติดอย่างตลอดไป โดยบทบาทของครู คือ การรู้วิธีจัดหลักสูตรปรับปรุงแผนการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาสื่อในการป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน ต้องร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนเอาใจใส่ให้นักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานตามวัยของแต่ละวัย สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมการป้องกันการใช้สารเสพติด และเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาสารเสพติดต่าง ๆ ให้คำปรึกษาและแนะแนวการศึกษา การประกอบอาชีพ และการปรับตัวแก่นักเรียน รวมถึงร่วมมือร่วมใจประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา

กลยุทธ์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา จำเป็นต้องดำเนินการด้วยวิธีการเหมาะสมสำหรับกลุ่มเป้าหมาย โดยระดมทรัพยากรทางการศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานดังนี้

1. ให้มีการจำแนกกลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการ โดยการจำแนกนักเรียนออกตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลักดังนี้

1.1 กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติด จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดเป็นอย่างดีและมีเจตคติที่ต่อต้านสารเสพติด

1.2 กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้สารเสพติดมาแล้วจะหยุดพฤติกรรมการใช้สารเสพติด จะได้รับการแนะนำและช่วยเหลือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ในบรรทัดฐานที่เหมาะสม

1.3 กลุ่มนักเรียนที่ติดสารเสพติดจะได้รับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจให้สมบูรณ์แข็งแรง และกลับมาศึกษาเล่าเรียนดังเดิม

1.4 กลุ่มนักเรียน และนักศึกษาที่มีส่วนในขบวนการค้าสารเสพติดในโรงเรียนจะได้รับการลงโทษตามกฎหมายหากไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2. ผสมผสานมาตรการที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด โดยใช้มาตรการทั้ง 3 มาตรการ คือ

2.1 การป้องกันสารเสพติด โดยดำเนินการทั้งให้การศึกษา การแทรกแซงพฤติกรรม การใช้สารเสพติด การแนะแนวหรือการให้การรักษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2.2 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

2.3 การปราบปรามสารเสพติด

การที่จะเลือกใช้มาตรการใดในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย

3. ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาสารเสพติด

4. การให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันสารเสพติดในโรงเรียน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีองค์ประกอบของค่านิยมที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันในตัวและทั้ง 3 องค์ประกอบนี้จะต้องเกิดขึ้นพร้อมกันโดยหากขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งก็จะไม่ถือว่าเป็นเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ยังมีข้อพึงสังเกตด้วยว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่ระบบเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์นั้นนอกจากต้องมียุทธศาสตร์ของค่านิยมทั้ง 3 พร้อมกันแล้ว ยังจะต้องขึ้นกับเงื่อนไขที่สำคัญอีก 2 ประการ ได้แก่ ความรู้และคุณธรรม ซึ่งก็เป็นเงื่อนไขจำเป็นที่ต้องเกิดขึ้นพร้อมกันโดยขาดตัวใดตัวหนึ่งไม่ได้เช่นกัน กล่าวคือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) หรือระบบเศรษฐกิจพอเพียงนั้น จะมีความสมบูรณ์เป็นระบบได้ตามนิยาม จะต้องประกอบไปด้วยลักษณะ 3 ประการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และภูมิคุ้มกันในตัวและเงื่อนไข 2 ประการ ได้แก่ เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม

ความพอประมาณสามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของสังคมทางเลือกหนึ่งได้เป็นอย่างดี โดยสามารถใช้ในสถานการณ์ที่การเสาะหาข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ

ความมีเหตุผลในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความมีเหตุผล (Reasonableness) ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความหมายที่สะท้อนถึงความเข้าใจถึงความเข้าใจถึงผลที่อาจเกิดขึ้นจากการกระทำ ณ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ความมีเหตุผลจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัย การสั่งสมความรู้และประสบการณ์อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการรู้วิธีประมวลปัจจัยที่ซับซ้อน มาประยุกต์ใช้ในการตัดสินใจ อาทิ ความเชื่อมโยงเชิงเหตุปัจจัยต่าง ๆ ในการตัดสินใจ เพื่อให้ ความคิดและการกระทำอยู่ในกรอบที่ถูกต้องตามหลักเหตุผล ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความมีเหตุผลในทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นการตัดสินใจและการปฏิบัติบนพื้นฐานของความรู้ และประสบการณ์ ดังนั้นจึงสามารถสรุปเน้นของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(อ้างใน ศิวัต ศรี สวัสดิ์ 2552: 26-27)

1. เน้นให้คนเข้าใจหลักพื้นฐานทางสังคมว่าความเปลี่ยนแปลงคือความจริงแท้ทางสังคม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงถือว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นอนิจจะลักษณะของสังคมดังนั้น คนในสังคมจึงต้องรู้จักมองโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลานี้เป็นระบบต้องไม่มองโลกอย่าง หยุคนิ่งตายตัว ต้องเข้าใจว่าทุกอย่างอยู่ภายใต้พลังพลวัตการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีตรรกะของเหตุและ ผลที่สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

2. เน้นการสร้างความพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เมื่อมองโลกในเชิง พลวัตแล้ว คนก็จะต้องหันกลับมาถามทบทวนตนเองว่าเตรียมพร้อมตนเอง ครอบครัว ชุมชน องค์กร และประเทศชาติ ให้สามารถรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไรหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่ไม่ได้ปฏิเสธกระแส โลกาภิวัตน์แต่ประเด็นสำคัญกลับอยู่ว่าจะ ปรับตัวเปลี่ยนแปลงให้เท่าทันและมีภูมิคุ้มกันต่อกระแสเหล่านั้นอย่างไร

3. เน้นการสร้างความสมดุล มั่นคงและความยั่งยืนระยะยาวกล่าวคือ ในการที่จะปรับตัว ให้พร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลงได้ หลักสำคัญในการเตรียมความพร้อมนี้ หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงจะไม่มองเพียงการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าหรือการเอาตัวรอดในระยะสั้นๆหรือ การแก้ปัญหาให้แต่ตัวเองเอาตัวรอดได้แต่ไปสร้างความเสียหายให้กับภาคส่วนอื่นหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นเรื่องของการมองการณ์ไกล การเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งและการมี ชีวิตที่ดีร่วมกันในระยะยาว

4. เน้นความพอดี พอประมาณ รู้จักตัวเอง รู้จักบริบท ในการที่จะทำให้สังคมชุมชน องค์กรมีความสมดุลยั่งยืนระยะยาว คนในสังคมจะต้อง”รู้เรา รู้เขา” คือ รู้จักตนเอง รู้จักรากเหง้า ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา ความสามารถ จุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และรู้จักวิเคราะห์บริบท/ สภาพแวดล้อมแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน รวมทั้งรู้จักทำความเข้าใจสังคม/ชุมชน/องค์กร

ในส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง และเมื่อพิจารณา“ตัวเราและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง”อย่างรอบด้านแล้ว หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะเน้นให้เรา“รู้จัก ความพอประมาณและความพอดี

5.เน้นการมีความรู้และคุณธรรม คนที่จะรู้จักตนเองรู้จักสภาพแวดล้อมและรู้จักการประมาณตนเองนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และธรรมะอยู่ในจิตใจ เงื่อนไขสำคัญที่หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยึดถือว่าเป็นหัวใจสำคัญคือ การคนในสังคม ชุมชน องค์กรจะต้องใช้ชีวิตและทำงานอยู่บนพื้นฐานของความรู้ การมีสติปัญญา และการหมั่นเรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มากกว่าการใช้แต่อารมณ์ ความรู้สึกและอคติเดิมๆในการตัดสินใจรวมทั้งจะต้องมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ เช่น มีความ پاکเพียร อุตสาหะ มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์สุจริต

6.เน้นการพึ่งตนเองการพึ่งพิงอิงกัน และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมเป่าประสงค์สำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก็คือ ทำให้คน ครอบครัว ชุมชน องค์กรสังคม สามารถที่ยืน

หยัดบนขาตนเอง แม้“การพึ่งตนเอง”คือหัวใจสำคัญ แต่การพึ่งตนเองได้ มิได้หมายความว่าจะใช้ชีวิตแบบปัจเจกชนนิยม ตัวใครตัวมัน ตัดขาดความสัมพันธ์จากโลกภายนอก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริม“การพึ่งพิงตนเองแบบยั่งยืน”กล่าวคือการสร้างความสัมพันธ์ ร่วมมือ ช่วยเหลือ แบ่งปัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกับผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ส่งเสริมให้คนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน(Self-interest) เป็นที่ตั้งแต่ให้คุณค่าอย่างยิ่งกับการสร้างวิสัยทัศน์และค่านิยมของคนให้รู้จักรับผิดชอบและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางน้อย ฤทธิภักดี (2545 : 68)ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ การมีทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในตำบลสามเสน พญาไท และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างด้านระดับชั้น สาขาวิชาที่เรียน เพศ และรายได้ของครอบครัวกับระดับความรู้เรื่องยาเสพติดแต่ละชนิด และประสบการณ์การใช้ยาเสพติดแต่ละชนิด ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างประมาณครึ่งหนึ่งเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับการเล่นการพนัน สูบบุหรี่ ดื่มเหล้า ที่ทำเป็นประจำไม่เกินร้อยละ 20 มากกว่าหนึ่งครั้งมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด แหล่งความรู้ที่สำคัญคือ โรงเรียน หนังสือและสิ่งพิมพ์ เพื่อน นิทรรศการ วิทยู โทรทัศน์ ระดับชั้นของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ 6 ชนิด คือ ฟีน มอร์ฟิน เฮโรอิน แอลเอสดี ทินเนอร์และใบ

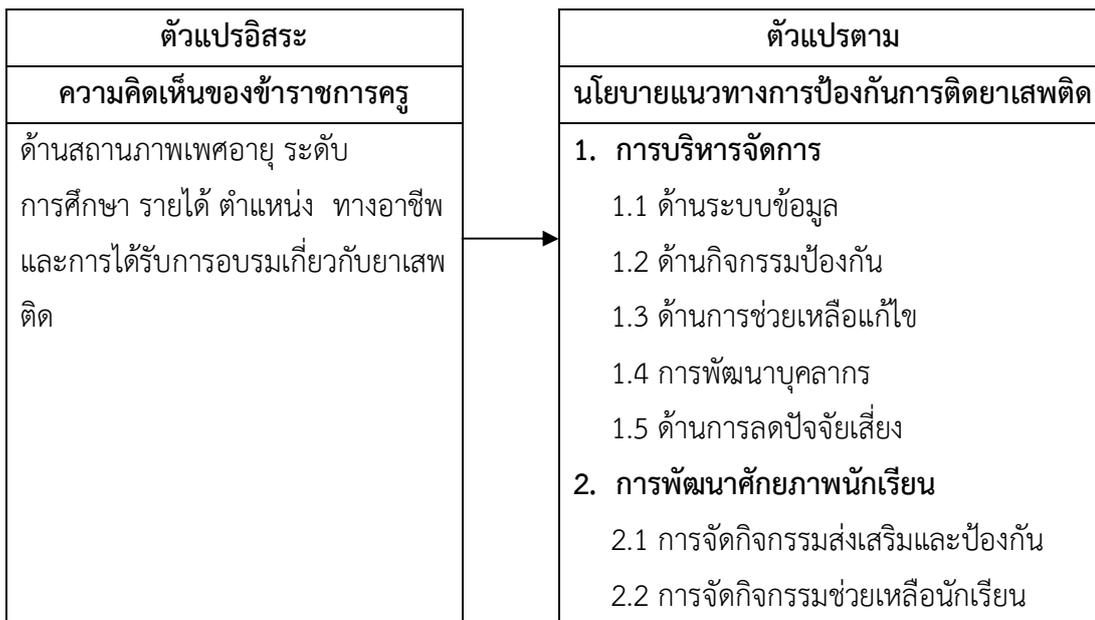
กระท่อม เพศของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ 4 ชนิด คือ มอร์ฟิน เฮโรอีน กัญชา ทินเนอร์ ระดับชั้นของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการใช้ยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ 3 ชนิด คือ ฟีน เฮโรอีน และใบกระท่อม สายวิชาของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเคยใช้ยาเสพติดอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 คือ ฟีน เฮโรอีน กัญชา เหล้าแหม่ง แอมเฟตามีน ยานอนหลับ ทินเนอร์และใบกระท่อม

ธวัชชัย เกษรสุคนธ์ (2542 : 73) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพการใช้สารเสพติดและทัศนคติเกี่ยวกับสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ.2533 เพื่อศึกษาลักษณะของพฤติกรรมการใช้สารเสพติด และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด 9 ชนิด เพื่อศึกษาแนวโน้มของปัญหาการใช้สารเสพติดในกลุ่มนักเรียนวัยรุ่น โดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญและสายอาชีพจากทุกสังกัด จำนวน 5,715 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างอย่างน้อย 5 คน ใน 100 คน เคยใช้สารเสพติดมาแล้ว 1 ชนิด เหล้าและบุหรี่เป็นสารเสพติดที่มีผู้ใช้มากที่สุด ส่วนยาเสพติดประเภทผิดกฎหมาย เช่น สารระเหย กัญชา ยากระตุ้นประสาท พบว่านักเรียนสายอาชีพใช้มากกว่าสายสามัญ และพบในเมืองมากกว่าในชนบท ในสังกัดเอกชนมากกว่ารัฐบาล ส่วนมากเชื่อว่าการใช้กัญชา สารระเหยและยากระตุ้นประสาทเป็นอันตรายน้อย ความรู้ที่ได้รับส่วนใหญ่ได้จากการเรียนในชั่วโมงวิชาสุขศึกษา

อ่ำไพ สวัสดิพงษ์ (2533 : 56) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดตามตัวแปรประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม ประเภทวิชาพาณิชยกรรม และที่เปิดสอนทั้งประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากครูผู้รับผิดชอบที่เป็นหัวหน้าการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จำนวน 233 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งในด้านการให้ความรู้มีปัญหามากที่สุดในระดับปานกลางด้านการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการป้องกันยาเสพติด และการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนพัฒนาตนเองมีปัญหามากที่สุดในระดับน้อย เมื่อเปรียบเทียบปัญหารายด้านแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กรอบแนวความคิด

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษานำกรอบแนวคิดทฤษฎี นโยบายสาธารณะ ตามแนวทางรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นแนวทางศึกษาแนวทางป้องกันการติดยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา

ตัวแปรต้นตัวแปรต้น (independent variables) → ตัวแปรตาม (dependent variable)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กำนัน โยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. สถานที่ดำเนินการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการสร้างเครื่องมือ
5. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการวิจัยในพื้นที่โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคมอำเภอเมืองจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีเหตุผล คือ โรงเรียนเพชรพิทยาคมซึ่งเป็นโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งจะมีจำนวนนักเรียนที่เข้ามาเรียนจำนวนมากประกอบกับปัญหาที่ยาเสพติดที่เข้ามามีผลในสถานศึกษาทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กำนัน โยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเพราะเป็นอีกกลุ่มหนึ่งมีบทบาทที่สำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนว่ามีความคิดเห็นต่อนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1.กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ประกอบด้วย ข้าราชการครูในโรงเรียนเพชรพิทยาคม จำนวน 125 คนซึ่งโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling)

ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ 1) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนแน่นอน 2) เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรับนโยบายการป้องกันยาเสพติด

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (open – ended question) และแบบปลายปิด (close – ended question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาของอุปสรรคในการป้องกันยาเสพติด

3.4 วิธีการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวอย่างเครื่องมือที่คล้ายกันที่มีผู้สร้างไว้แล้วโดยพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยของผู้วิจัยเองและการเขียนข้อคำถามต่างๆ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อปรับปรุงข้อความให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.5 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการศึกษา ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

2. ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญในข้อ 1 ไปทดลองใช้ กับข้าราชการครู ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินงานตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการประสานงาน โดยตรง กับผู้ที่รับผิดชอบเพื่อแจ้งความประสงค์และกำหนดการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ด้วยตนเอง
3. จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปลผลสรุปและรายงานผลการวิจัย

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาหรือข้อมูลแล้วนำมาจัดหมวดหมู่รวบรวมค่าต่าง ๆ เพื่อบันทึกลงรหัส (coding form) และวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science: SPSS/PC⁺) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ให้ข้อมูลจะแสดงผลการวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage)
2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แสดงผลการวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยพิจารณาผลค่าเฉลี่ยรวมและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้านที่ทำการประเมินความพร้อม โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ซึ่งมีอยู่ 5 ระดับดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3. สรุปผลข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์และการเขียนตอบแสดงข้อคิดเห็นนำมาสรุปในตาราง

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 การสรุปผลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็น(ร้อยละ76.0) และส่วนอีกร้อยละ 24.0 เป็นเพศชาย

อายุ

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง41-50 ปี คิดเป็น(ร้อยละ52.0) รองลงมา ร้อยละ43.2 มีอายุเฉลี่ย 31-40 ปี กล่าวได้ว่าเป็นผู้ให้ข้อมูลอยู่ในวัยกลางคนซึ่งเป็นวัยที่มีประสบการณ์ในการทำงานมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมกับองค์กรต่าง ๆ หรือสามารถรวมกลุ่มในการจัดตั้งกลุ่มหรือเรียกร้องผลประโยชน์ของตนเองและส่วนรวมได้อย่างเข้มแข็งและในการทำงานสอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาล (2540: 446-447 อ้างใน พิทยา กองกิจ, 2546: 57) ระบุว่าผู้ที่อยู่ในวัยกลางคนส่วนมากอายุเฉลี่ย 40-60 ปี มักอยู่ในช่วงที่มีความพร้อมและมีความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจและสังคมมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมกันดำเนินกิจกรรมร่วมคิดรวมตัดสินใจและร่วมดำเนินการตลอดจนการร่วมติดตามประเมินผล

วุฒิทางการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี(ร้อยละ60.0) และรองลงมา ร้อยละ37.60มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทและอีกร้อยละ2.40 มีวุฒิการศึกษาอยู่ระดับที่สูงกว่าปริญญาโทแสดงให้เห็นว่าผู้เป็นข้าราชการครูมีวุฒิการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท

รายได้ต่อเดือน

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน15001-20000 บาทคิดเป็นร้อยละ56.0 และรองลงมาอีกร้อยละ36.80 ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่อเดือนอยู่ที่10,000-15,000 บาท ส่วนร้อยละ7.20 ผู้ให้ข้อมูลมีรายได้ต่อเดือน 20,001-25,000 บาทขึ้นไปซึ่งจะเป็นผู้บริหารในระดับโรงเรียนเพชรพิทยาคม

ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครูสายผู้สอนจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ88.80 และมีตำแหน่งเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จำนวน 10 คนคิดเป็นร้อยละ 8.0 และอีกร้อยละ3.20 มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานในระดับผู้บริหาร

ประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด 3-4 ปี คิดเป็นร้อยละ57.60 และรองลงมาร้อยละ36.0มีประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด 1-2 ปี

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 125 คน)

ข้อมูลทั่วไป	(จำนวน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	30	24.0
หญิง	95	76.0

อายุ		
21-30 ปี	2	1.60
31-40 ปี	54	43.20
41-50 ปี	65	52.00
51-60 ปี	4	3.20
วุฒิทางการศึกษา		
ปริญญาตรี	75	60.00
ปริญญาโท	47	37.60
สูงกว่าปริญญาโท	3	2.40
รายได้ต่อเดือน		
10,000 - 15,000 บาท	46	24.80
15,001 - 20,000 บาท	70	11.50
20,001 - 25,000 บาท	9	27.40
ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน		
ข้าราชการครูสายผู้สอน	111	88.80
หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	10	8.00
ผู้บริหาร	4	3.20
ประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด		
1 - 2 ปี	45	36.00
3 - 4 ปี	72	57.60
5 ปีขึ้นไป	8	6.40

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Weight mean score) โดยมีเกณฑ์เพื่อแปลความดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย	หมายถึง
4.51 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด
3.51 – 4.50	เห็นด้วยมาก
2.51 – 3.50	เห็นด้วยปานกลาง
1.51 – 2.50	เห็นด้วยน้อย
1.00 – 1.50	เห็นด้วยน้อยที่สุด

ทางด้านการบริหารจัดการ

จากผลการวิจัยตารางที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบริหารจัดการของโรงเรียนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอยู่ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีค่ามาก อยู่ในประเด็นเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์แนะแนวผู้บริหารทางสถานศึกษาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้ในภาพรวมพบว่าผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก(ค่าคะแนนเฉลี่ย4.11) แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจะต้องมีข้อมูลทางด้าน เกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้ร่วมถึงการมีกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนการติดยาเสพติดได้

ตาราง 2 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการบริหารจัดการ

ข้อความ	ค่า คะแนน เฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
1. โรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์ แนะแนวผู้บริหารทางสถานศึกษาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับ นักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียน ที่มีความเสี่ยงได้	4.31	0.71	มาก
2. ด้านบริหารจัดการ โดยมีกิจกรรมป้องกันยาเสพติดเพื่อ ป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนการติดยาเสพติดได้เช่นการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การให้คำปรึกษาค่ายธรรมะ	4.00	0.53	มาก
3. ด้านการบริหารช่วยเหลือแก้ไขสามารถช่วยให้นักเรียนลด การติดยาเสพติดเช่น การตรวจค้น ตรวจปัสสาวะ ค่ายฟื้นฟูสมรรถภาพ	4.17	0.59	มาก
4. ด้านการพัฒนานักศึกษาควรการพัฒนาบุคลากรคือการ ให้ครูและนักเรียนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการป้องกัน ยาเสพติดในสถานศึกษาสามารถช่วยแก้ปัญหายาเสพติด ลดน้อยลงได้	4.06	0.48	มาก
5. ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงโดยมีกิจกรรมเช่น ให้คำปรึกษา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สายตรวจนักเรียน จะช่วยให้ลดปัญหาเสพติด	4.04	0.51	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.11	0.40	มาก

ทางการพัฒนาศักยภาพนักเรียน

จากผลการวิจัยตารางที่ 3 เกี่ยวกับความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาศักยภาพนักเรียนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอยู่ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีค่ามาก อยู่ในประเด็นเกี่ยวกับควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติด เช่น ชมรมใน โรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและความคิดเห็นภาพรวมพบว่าผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก(ค่าคะแนนเฉลี่ย4.08) แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพนักเรียนเพื่อนักเรียนมีความพร้อมที่จะรู้เท่าทันผลกระทบจากยาเสพติดเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อตัวเองและชุมชนจึงต้องมีการพัฒนาตัวนักเรียนในด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติดเช่น ชมรมใน โรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและจัดกิจกรรมช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่มีอยู่ในกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติดยาช่วยให้สามารถไม่กลับไปเสพติดได้

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาศักยภาพนักเรียน

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
6.ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติดเช่น ชมรมใน โรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน	4.17	0.66	มาก
7.การจัดกิจกรรมช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่มีอยู่ในกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติดยาช่วยให้สามารถไม่กลับไปเสพติดได้ เช่น การเข้าค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบำบัดในโรงพยาบาล	4.14	0.69	มาก
8.ให้นักเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการการป้องกันยาเสพติดและสร้างค่านิยมที่ดีในมุมมองที่ดีต่อสังคม	4.02	0.66	มาก

9. มีการส่งเสริมนักเรียนมีความพร้อมที่จะรู้เท่าทันผลกระทบจากยาเสพติดเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อตัวเองและชุมชน	4.12	0.70	มาก
10. มีการส่งเสริมนักเรียนมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่อปัญหาต่างๆเช่นปัญหาความรัก ปัญหาครอบครัวเพื่อให้มีความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน	3.95	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.08	0.53	มาก

ตอนที่ 4 การสรุปผลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อความคิดเห็นเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านจึงได้สรุปดังนี้

ปัญหาอุปสรรค แนวทางการแก้ไข และข้อเสนอแนะอื่นๆ

ปัญหา/อุปสรรค	แนวทางการแก้ไข/ข้อเสนอแนะ
ตัวนักเรียนที่เป็นวัยที่ขาดประสบการณ์อยากรู้อยากลอง รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมเช่น การต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้น เช่น พ่อแม่หย่าร้าง การขาดความรัก ขาดตัวแบบที่ดี และการให้กำลังใจจากคนในครอบครัว	ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติดเช่น ชมรมในโรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์แนะแนวผู้บริหารทางสถานศึกษาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้
หน้าที่และความรับผิดชอบของครูผู้ดูแลนักเรียนในสถานศึกษายังไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึงเพราะเนื่องมาจากปัญหายาเสพติดมักจะเป็นหน้าที่ของครูฝ่ายปกครองแต่ความจริงครูที่ปรึกษาหรือครูที่อยู่ในสถานศึกษาสามารถช่วยกันดูแลได้ทั้งหมดในเรื่องของปัญหายาเสพติด	ด้านการพัฒนานักศึกษาควรการพัฒนาบุคลากรคือการให้ครูได้รับการเข้าอบรมเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสามารถช่วยให้ปัญหา ยาเสพติดลดลงน้อยลงได้และให้ความสำคัญของปัญหา ยาเสพติดที่มีผลต่อนักเรียนและท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคการนำนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สำหรับผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประชากรเป็น กลุ่มประชากรในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ประกอบด้วย ข้าราชการครูในโรงเรียนเพชรพิทยาคม จำนวน 125 คนมาจากซึ่งโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ด้วยเหตุผล 2 ประการคือ 1) เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทราบจำนวนแน่นอน 2) เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการรับนโยบายการป้องกันยาเสพติด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ใช้เป็นแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาตัวอย่างเครื่องมือที่คล้ายกันที่มีผู้สร้างไว้แล้ว โดยพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยของผู้วิจัยเอง และการเขียนข้อคำถามต่างๆ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเพื่อปรับปรุงข้อความให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบความเชื่อมั่น กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน และเมื่อผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่รวบรวมมาได้มาจัดหมวดหมู่แล้วจึงรวบรวมค่าต่าง ๆ บันทึกลงรหัสและนำข้อมูลวิเคราะห์หาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์สถิติสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS/PC⁺) ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

5.1.1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล

ลักษณะส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจของผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลเป็นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็น(ร้อยละ76.0)มากกว่าเพศชายมีอายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง41-50 ปี คิดเป็น(ร้อยละ52.00)มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี(ร้อยละ60.0)และพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 15001-20000 บาท ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีตำแหน่งในการปฏิบัติงานพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครูสายผู้สอน(ร้อยละ 88.80)และมีประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติดผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนมากประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด 3-4 ปี คิดเป็นร้อยละ57.60

5.1.2 ความคิดเห็นเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัยพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้านบริหารจัดการของโรงเรียนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอยู่ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีค่ามากในประเด็นด้านการบริหารจัดการใน โรงเรียนและในประเด็นทางด้านการการพัฒนาศักยภาพนักเรียน

5.1.3 การสรุปผลปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อความพร้อมในเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้สรุปดังนี้

1.ตัวนักเรียนที่เป็นวัยที่ขาดประสบการณ์อยากรู้อยากลอง รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น การต้องการได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน และที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาครอบครัวที่เกิดขึ้น เช่น พ่อแม่หย่าร้าง การขาดความรัก ขาดตัวแบบที่ดีและการให้กำลังใจจากคนในครอบครัวควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติดเช่น ชมรมในโรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน โรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์แนะแนวผู้บริหารทางสถานศึกษาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้

2.หน้าที่และความรับผิดชอบของครูผู้ดูแลนักเรียนในสถานศึกษายังไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง เพราะเนื่องมาจากปัญหาหาเสพติดมักจะเป็นหน้าที่ของครูฝ่ายปกครองแต่ความจริงครูที่ปรึกษาหาครูที่อยู่ในสถานศึกษาสามารถช่วยกันดูแลได้ทั้งหมดในเรื่องของปัญหาหาเสพติดด้านการพัฒนานักศึกษาควรการพัฒนาบุคลากรคือการทำครูได้รับการเข้าอบรมเกี่ยวกับการป้องกันหาเสพติดในสถานศึกษาสามารถช่วยแก้ปัญหาหาเสพติดลดน้อยลงได้และให้ความสำคัญของปัญหาหาเสพติดที่มีผลต่อนักเรียนและท้องถิ่น

5.2 อภิปรายงานผลวิจัย

จากการศึกษาความความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอยู่ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีค่ามาก อยู่ในประเด็นเกี่ยวกับ โรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์แนะแนวผู้บริหารทางสถานศึกษาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้ในภาพรวมพบว่าผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจะต้องมีข้อมูลทางด้านเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้ร่วมถึงการมีกิจกรรมการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนการติดยาเสพติดได้เกี่ยวกับความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องการศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านการพัฒนาศักยภาพนักเรียนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นที่เห็นด้วยอยู่ที่ค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีค่ามาก อยู่ในประเด็นเกี่ยวกับควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติด เช่น ชมรมในโรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและความคิดเห็นภาพรวมพบว่าผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับความคิดเห็นเรื่องความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนจะต้องมีการพัฒนาศักยภาพนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะรู้เท่าทันผลกระทบจากยาเสพติดเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อตัวเองและชุมชนจึงต้องมีการพัฒนาตัวนักเรียนในด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมและป้องกันทางด้านยาเสพติดเช่น ชมรมในโรงเรียน กิจกรรมกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนและจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่มีอยู่ในกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติดยาช่วยให้สามารถไม่กลับไปเสพติดได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.4.1 โรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์แนะแนวผู้บริหารทางสถานศึกษา
ได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้

5.4.2 นักเรียน ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน จะต้องมีส่วนร่วมในการทำกิจการด้วยกันในเชิง
สร้างสรรค์และใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีต่อ
ตัวเองและชุมชนปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่อปัญหาต่างๆเช่นปัญหาความรัก ปัญหาครอบครัวเพื่อให้มี
ความเข้มแข็งมั่นคงและยั่งยืน

บรรณานุกรม

- จุมพล หนิมพานิช. "การกำหนดบุคคลเข้าทำงาน". ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานบุคคล หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 27. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2549.
- ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. เศรษฐศาสตร์การเมืองของการนำนโยบายไปปฏิบัติ เอกสารประกอบการประชุม วิชาการทางรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 2 จัดโดยคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วันที่ 19-20 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.
- ธวัชชัย เกษรสุคนธ์. ปฏิบัติการแนะแนวเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามปัญหาสิ่งเสพติดในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลพบุรี กลุ่มที่ 3 ในบทความงานวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2539-2541. ส่วนวิจัยสำนักและพัฒนากการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2542.
- แนนน้อย อุทธิภักดี. การดำเนินการป้องกันและแก้ไขการแพร่ระบาดของยาบ้าในโรงเรียนเอกชน อาชีวศึกษา กรุงเทพมหานคร ในบทความงานวิจัยเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2540-2544.
- สำนักพัฒนากการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2545.
- ประเวศ วะสี. เศรษฐกิจพอเพียงและประชาสังคม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2542.
- ปัจจิมา พิตรสาทร. สภาพและปัญหาการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

วเรช จันทรศร. “การนำนโยบายไปปฏิบัติ: ตัวแบบและคุณค่า” ใน สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และ
 ดนัย เทียมพุด (บรรณาธิการ) การวิจัยเชิงนโยบาย. กรุงเทพมหานคร: สมาคมวิจัย
 สังคมแห่งประเทศไทย, 2532.

ศรีประกาย ทัดตานนท์. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันปัญหาเสพติดของนักเรียน
 มัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนา
 ชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2543.

สมบัติ ชำรงค์ชัยวงศ์. นโยบายสาธารณะ, แนวความคิด, การวิเคราะห์, และกระบวนการ.
 กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิต
 พัฒนบริหารศาสตร์, 2540.

สวัสดิ์ สุทธิบรรเจิด. ความคิดเห็นของข้าราชการครู นักเรียน กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติด
 ยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษา : กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา บึงสาม
 พันวิทยาคม อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์, รัฐประศาสนศาสตร์
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, 2553.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองวิชาการและวางแผน. การป้องกัน
 และแก้ไขปัญหาเสพติด. ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ประชุมช่างพิมพ์. 2542.

โสรัตน์ กลับวิลา. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดของนักเรียน
 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร : หลักสูตร
 ปริญญาสังคมวิทยาจุฬาลงกรณ์มหาวิทาลัย, 2541.

อำไพ สวัสดิพิงษ์. การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์
 ปริญญามหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทาลัย, 2533.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครู กับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคต่อนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

21 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 - 60 ปี

3. วุฒิทางการศึกษา

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

สูงกว่าปริญญาโท

4. รายได้ต่อเดือน

ต่ำกว่า 10,000 บาท

10,000 - 15,000 บาท

15,001 - 20,000 บาท

20,001 - 25,000 บาท

25,001 - 30,000 บาท

30,001 บาทขึ้นไป

5. ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน

- ข้าราชการสายผู้สอน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้บริหาร

6. ประสบการณ์ได้รับการอบรมเกี่ยวกับยาเสพติด

- 1-2 ปี
 3-4 ปี
 5 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการครูกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติด
 ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน

ท่านมีความคิดเห็นกับนโยบายแนวทางการป้องกันการติดยาเสพติดตาม แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. โรงเรียนที่มีระบบข้อมูลที่ทำให้อาจารย์ที่ปรึกษาอาจารย์แนะแนวและ ผู้บริหารทางสถานศึกษาได้รู้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนสามารถช่วยให้ ตรวจสอบพฤติกรรมนักเรียนที่มีความเสี่ยงได้					
2. ด้านบริหารจัดการกิจกรรมป้องกันยาเสพติดเพื่อป้องกันพฤติกรรม เบี่ยงเบนการติดยาเสพติดได้ เช่น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การให้คำ ปรึกษาค่าธรรมเนียม					
3. ด้านการบริหารช่วยเหลือแก้ไขสามารถช่วยให้นักเรียนลดการติดยาเสพติด ได้ เช่น การตรวจค้น ตรวจปัสสาวะ ค่ายฟื้นฟูสมรรถภาพ					
4. การพัฒนาบุคลากรคือการทำให้อาจารย์และนักเรียนได้รับการเข้าอบรมเกี่ยว กับการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาสามารถช่วยแก้ปัญหาเสพติด ลดน้อยลงได้					
5. ด้านการลดปัจจัยเสี่ยงเช่น ให้คำปรึกษา การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สายตรวจนักเรียน จะช่วยให้อลดปัญหา เสพติด					

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล

นายโคมธราดล อนันตสถาน

เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน

3-6607-00016 – 74-0

ตำแหน่งปัจจุบัน

พนักงานมหาลัย สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

หน่วยงานและสถานที่อยู่ที่ติดต่อได้สะดวก

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ 67000 โทร (056) 717135